

Проект

**Звіт про стратегічну екологічну
оцінку Стратегії розвитку міста
Івано-Франківська на період до
2028 року**

м. Київ, 2017 р.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року розроблено за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Уряду Канади. Зміст документу є виключною думкою авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію Уряду Канади.

Проект ПРОМІС спрямовано на зміцнення муніципального сектору в Україні, впровадження ефективного демократичного управління та прискорення економічного розвитку шляхом підвищення спроможності українських міст у сфері демократизації врядування та місцевого економічного розвитку; створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу; підтримки процесу децентралізації та інтегрованого планування розвитку на місцевому, регіональному та національному рівнях.

www.pleddg.org.ua

Зміст

ВСТУП.....	4
1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ СЕО.....	5
1.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПРОВЕДЕННЯ СЕО В УКРАЇНІ	5
1.2. МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ СЕО.....	5
2. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МІСТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА НА ПЕРІОД ДО 2028 РОКУ	9
3. ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В МІСТІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬК	18
3.1. КЛЮЧОВІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МІСТА	18
3.2. SWOT-АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В МІСТІ.....	19
3.3. АНАЛІЗ ТРЕНДІВ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ	20
4. АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОЛОГІЧНИМ ЦІЛЯМ.....	26
5. ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРАТЕГІЇ НА ДОВКІЛЛЯ	29
5.1. Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру	29
5.2. Ймовірний вплив Стратегії на складові довкілля.....	29
6. РЕКОМЕНДАЦІЇ СЕО	34
7. ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ ФАКТИЧНОГО ВПЛИВУ СТРАТЕГІЇ НА ДОВКІЛЛЯ	37
8. ВИСНОВКИ	39
9. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40
ДОДАТОК 1. СПИСОК УЧАСНИКІВ РОБОЧОЇ ГРУПИ ЗІ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	41

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року здійснювалася за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Уряду Канади. Для проведення СЕО було створено Робочу групу з СЕО.

1. Методологія проведення СЕО

1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є **Протокол про стратегічну екологічну оцінку** (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та **Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище**, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України **«Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року»** (ухвалено Верховною Радою України 21 грудня 2010 року). В цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії. Зокрема, одним з показників цілі 4 Стратегії «Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління» є показник «Частка державних, галузевих, регіональних та місцевих програм розвитку, які пройшли стратегічну екологічну оцінку – відсотків».

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 № 659) затверджено **«Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)»**. Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

Закон України **«Про стратегічну екологічну оцінку»** був прийнятий Верховною Радою України 4 жовтня 2016 р., а 1 листопада Президент України надав пропозиції до законопроекту. 17 січня 2017 р. Верховна Рада України не підтримала доопрацювання законопроекту.

21 лютого 2017 р. у Верховній Раді України було повторно зареєстровано нову редакцію законопроекту **«Про стратегічну екологічну оцінку»** (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

1.2. Методологія проведення СЕО

Методологія ґрунтується на досвіді проведення в Україні стратегічної екологічної оцінки стратегій регіонального розвитку. У 2013–2014 рр. СЕО за цією методологією проводилася для Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року та Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року за сприяння проектів міжнародної технічної допомоги «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей і міст України» (Проект РЕОП) і «Місцевий економічний розвиток міст України» (Проект МЕРМ), що впроваджувалися відповідно Конференційною радою Канади та Федерацією канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Уряду Канади.

Методологія проведення СЕО складається з шести етапів:

Етап 1. Підготовчий

1.1. Ухвалення рішення про проведення СЕО. На даний момент в Україні не визначена законодавча процедура проведення СЕО. Тому рішення щодо проведення СЕО може бути прийнято міським головою чи міською радою.

1.2. Створення Робочої групи з СЕО та забезпечення її постійної взаємодії з усіма розробниками Стратегії. Робоча група формується з представників органів влади та місцевого самоврядування, експертів з охорони довкілля, науковців, представників громадськості та інших заінтересованих сторін. Робочій групі має бути забезпечений вільний доступ до інформації та можливість надавати коментарі й рекомендації розробникам стратегії.

1.3. Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. СЕО передбачає необхідність проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я, яким має бути надана можливість прокоментувати проект стратегії та екологічний звіт.

1.4. Визначення кола заінтересованих сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій та участі. Успішна й ефективна участь громадськості є важливою для успіху СЕО. Відповідно до Протоколу про СЕО громадськості мають бути надані можливості для участі в СЕО. Проект стратегії та екологічний звіт мають бути своєчасно доведені до відома громадськості. Заінтересованій громадськості повинна бути надана можливість висловити свою думку щодо проекту стратегії, плану або програми, а також щодо екологічного звіту. До громадськості в процесі СЕО слід звертатися якомога раніше, а в ідеалі – на момент формування Робочої групи з СЕО. Участь громадськості на цьому ранньому етапі буде свідчити про суспільний інтерес до СЕО, підвищить прозорість процесу СЕО, забезпечить можливість виявлення потенційного конфлікту цінностей різних соціальних груп, а також гарантуватиме, що важливі для громадськості питання будуть розглянуті під час визначення сфери охоплення СЕО. В процесі визначення кола заінтересованих сторін слід звернути увагу на соціальні групи, які потенційно можуть постраждати від погіршення стану довкілля, і на тих, для кого збереження довкілля є одним з основних видів діяльності (науковці, представники громадських екологічних організацій, освітяни).

1.5. Інформування громадськості. Вимоги щодо інформування громадськості сформульовані в ст. 5 «Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Орхуська конвенція). Інформування громадськості є важливою складовою на усіх етапах СЕО. На підготовчому етапі необхідно проінформувати про початок процесу СЕО та формування Робочої групи з СЕО.

Етап 2. Визначення сфери охоплення СЕО

2.1. Визначення ключових екологічних проблем. Огляд екологічних проблем необхідний для того, щоб допомогти зосередити СЕО на тих складових довкілля, які є важливими для міста. Наступні питання можуть допомогти у визначенні пріоритетності екологічних проблем: 1) Які проблеми є найдавнішими та найбільш значущими в місті? 2) Які зміни відбуваються в довкіллі? 3) Якою є історія та витоки цих проблем? Група з СЕО має визначити головні екологічні проблеми міста на основі наявних аналітичних матеріалів. Рейтинг цих проблем може бути визначений шляхом експертного опитування членів Робочої групи з СЕО, а також більш широкого соціологічного опитування.

2.2. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки має охоплювати природні, соціально-економічні та культурні ресурси та взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування, на яку може потенційно вплинути будь-який з розроблених альтернативних сценаріїв.

2.3. Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути включена до екологічного звіту.

Етап 3. Оцінка екологічної ситуації на території міста

3.1. Збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Необхідно визначити складові довкілля (як екологічні, так і соціально-культурні), на яких буде зосереджено увагу СЕО. Важливо визначити ключові показники, які характеризують стан складових довкілля (наприклад, показники якості води, показники стану здоров'я населення тощо). Ці показники дадуть можливість особам, котрі

приймають рішення, оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни і створюватимуть зворотний зв'язок, а також на тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним. Зібрана інформація дасть можливість оцінити поточний стан довкілля.

3.2. Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні і слабкі сторони екологічної ситуації в місті, а також можливості й загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію. Виявлення загроз сприятиме оцінці їхнього впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля.

3.3. Проведення аналізу трендів стану довкілля. Якісна оцінка екологічних проблем розвитку міста в минулому (з наголосом на головні тенденції та очікувані проблеми) є основою для початку розроблення документації з CEO. В багатьох випадках 50% і більше загального часу на проведення CEO витрачається саме на визначення базового рівня стану довкілля. Разом з тим, такий аналіз дозволяє оцінити альтернативи запропонованій стратегії розвитку міста, обумовлені об'єктивними тенденціями зміни стану довкілля.

Етап 4. Проведення CEO (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність регіональним екологічним цілям)

4.1. Оцінка ступеню врахування регіональних екологічних цілей в стратегічних і оперативних цілях Стратегії. Група з CEO оцінює ступінь врахування природоохоронних регіональних цілей в рамках запропонованої стратегії розвитку. Для цього використовуються екологічне законодавство, регіональні стратегічні документи та екологічні програми.

4.2. Проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей. Результати оцінки ступеню врахування регіональних екологічних цілей слід обговорити з громадськістю для того, щоб зібрати зауваження та пропозиції і врахувати їх в документації з CEO.

4.3. Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру. Чинники змін у місті можуть бути антропогенними або природними. До чинників змін відносять також регіональну політику та управлінські дії. Зміни екологічної ситуації в місті часто обумовлені синергетичною взаємодією економічних, адміністративних, демографічних і соціально-культурних чинників, а також рівнем розвитку промисловості, сільського господарства, науки і технологій. Чинниками змін можуть бути розширення або скорочення певних галузей економіки (гірничодобувна промисловість, енергетика, сільське господарство, переробна промисловість, лісове господарство тощо); зміна моделей міського та сільського розвитку; розширення або звуження взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадськими організаціями; зміни чисельності населення в місті; зміни у практиці землекористування тощо. Важливо також виокремити чинники локального рівня і чинники, пов'язані з регіональними, національними та глобальними впливами. Чинники більш високого рівня часто пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими, наприклад, на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

4.4. Проведення оцінки впливу Стратегії на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення. У випадку, коли у Стратегії передбачаються конкретні заходи і проекти, що мають територіальну прив'язку, група з CEO оцінює вплив запропонованих заходів на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну), а також на стан здоров'я та добробут населення (небезпека для здоров'я населення, соціально-економічні наслідки, поводження з відходами, транспорт, розвиток інфраструктури, естетичні характеристики території, використання ландшафтів для рекреаційних цілей тощо). У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і проектів, оцінка впливів стратегії ґрунтується на експертній оцінці членів робочої групи з CEO. Для оцінки впливу можуть бути використані контрольні переліки, а також матриці взаємодій, конфліктів і синергізмів. При цьому оцінюються прямі, непрямі, другорядні, сукупні, синергетичні, короткотермінові, тимчасові та довготривалі впливи.

Етап 5. Розроблення документації з CEO та передача на затвердження

5.1. Підготовка екологічного звіту та рекомендацій щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії. Усі етапи проведення СЕО мають знайти своє відображення в екологічному звіті. На основі проведеного аналізу група з СЕО готує рекомендації щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії. Під час розроблення стратегій розвитку міст досить рідко розглядаються альтернативні стратегії. Частіше використовується більш гнучкий підхід, що передбачає аналіз різноманітних сценаріїв в межах стратегії, який дозволяє розглядати різноманітні сценарії розвитку в усій їх багатоманітності. Тому на основі запропонованих рекомендацій можна розробити один або кілька альтернативних сценаріїв реалізації Стратегії.

5.2. Обговорення документації, збір і врахування пропозицій заінтересованих органів влади та громадськості. Обговорення документації з СЕО є суттєвою складовою СЕО, оскільки це дозволяє не лише ознайомити громадськість з результатами СЕО, а й зібрати пропозиції заінтересованих органів влади та громадськості до Стратегії. Заінтересовані органи влади можуть оцінити правильність організації процесу СЕО та оцінити якість документації з СЕО.

5.3. Розроблення остаточного проекту документації з СЕО та передача в міську раду для розгляду та ухвалення. Група з СЕО забезпечує врахування в екологічному звіті рекомендацій заінтересованих органів влади та громадськості (громадських організацій). Невраховані рекомендації також мають бути відображені в документації з СЕО з поясненням причин неврахування. Екологічний звіт, розроблений в процесі СЕО, передається органам влади для розгляду та ухвалення. Загалом, рекомендації СЕО мають бути максимально враховані в кінцевому варіанті Стратегії. Розробники Стратегії мають зазначити, які рекомендації були враховані, а які – ні і чому.

5.4. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація з СЕО має розміщуватися на веб-сайті міської ради поряд із затвердженою стратегією розвитку міста.

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження Стратегії на довкілля

6.1. Створення системи моніторингу та оцінки впливу Стратегії на довкілля. Документація з СЕО має містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження Стратегії на довкілля. Ця система має враховувати той факт, що планування розвитку – це поступовий процес, який залежить від розроблення та схвалення Стратегії, відбору проектів і програм з її реалізації, моніторингу фактичного впливу та запуску нового циклу планування. СЕО має бути складовою частиною усіх цих етапів планування. У зв'язку з цим, хід реалізації Стратегії необхідно контролювати з врахуванням: 1) показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації Стратегії; 2) результатів ОВНС окремих проектів, які виконуватимуться в рамках Стратегії. Результати такого моніторингу необхідно буде враховувати під час оновлення Стратегії або підготовки нових стратегічних документів.

6.2. Утворення робочого органу з моніторингу впливу Стратегії на довкілля. Для моніторингу впливу Стратегії на довкілля має бути створений робочий орган. Цей орган може функціонувати у складі робочої групи з моніторингу стратегії. До його складу можуть увійти члени робочої групи з СЕО, а також представники громадськості. Робочий орган з моніторингу має забезпечити доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

2. Стратегія розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року

Шлях розвитку, що має привести громаду міста до Стратегічного бачення (вставка 1), складається з низки стратегічних напрямів розвитку, які вказують на шляхи досягнення саме цього Стратегічного бачення. Кожен зі стратегічних напрямів конкретизується у стратегічних і оперативних цілях (рис. 1).

Вставка 1
Стратегічне бачення розвитку міста Івано-Франківськ
Івано-Франківськ – місто, що розкинулося посеред двох Бистриць, якому притаманна компактність, екологічність, креативність:
<ul style="list-style-type: none"> • Сучасне, чисте, зелене, енергоефективне, комфортне для життя місто з розвинутою інфраструктурою, зручною для мешканців та гостей • Місто розвинутої, дружньої до довкілля, високотехнологічної промисловості, привабливе для іноземних інвестицій • Місто успішних активних людей, креативних рішень, відкрите для сучасних бізнес-моделей та технологій • Регіональний культурний, освітній та туристичний центр, де зберігаються та примножуються багатонаціональні звичаї й традиції

Стратегічні напрями розвитку			
A. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу	B. Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури	C. Місто відкритої влади і сучасного управління	D. Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища
Стратегічні цілі			
A.1. Розбудова бізнес інфраструктури	B.1. Просторовий розвиток та привабливий зовнішній вигляд міста	C.1. Відкрите та ефективне врядування	D.1. Інноваційна наука, якісна освіта
A.2. Розвиток малого та середнього підприємництва	B.2. Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії	C.2. Активна громада	D.2. Доступна медицина
A.3. Залучення інвестицій	B.3. Модернізація комунальної інфраструктури міста	C.3. Безпека та правопорядок	D.3. Різностороннє культурне середовище
A.4. Розвиток пріоритетних сфер економіки міста	B.4. Розвиток інфраструктури дозвілля та відпочинку		
A.5. Розвиток туризму	B.5. Розвиток транспортної інфраструктури міста		

Рис. 1. Схема Стратегії розвитку міста Івано-Франківськ

Для кожної оперативної цілі розроблені оперативні завдання / сфери реалізації проектів (табл. 1).

Таблиця 1. Стратегічні напрями, стратегічні й оперативні цілі та оперативні завдання Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проектів
Стратегічний напрям розвитку А. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу	
Стратегічна ціль А.1. Розбудова бізнес інфраструктури	
А.1.1. Розвиток галузевих бізнес-асоціацій, інституцій підтримки бізнесу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз ефективності діяльності галузевих асоціацій, бізнес-асоціацій, бізнес-інкубаторів та бізнес-акселераторів. 2. Напрацювання заходів з оптимізації діяльності галузевих асоціацій, бізнес-асоціацій, бізнес-інкубаторів та бізнес-акселераторів. 3. Створення та забезпечення функціонування міського кластеру «Система консалтингових послуг». 4. Визначення критеріїв, уточнення та умовне групування консалтингових послуг суб'єктів інфраструктури підтримки МСП – учасників кластеру «Система консалтингових послуг» з наданням останнім відповідного статусу на ринку. 5. Створення та підтримка діяльності центру обслуговування суб'єктів бізнесу. 6. Створення інкубатору для стартапів. 7. Проведення конкурсу стартапів при науковому парку "Прикарпатський університет"
А.1.2. Створення умов для роботи наукових технопарків	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка та впровадження програми залучення інвесторів до діяльності наукових парків та технопарків. 2. Створення першого на Прикарпатті сучасного науково-виробничого і навчального центру з мікроклонального розмноження рослин.
Стратегічна ціль А.2. Розвиток малого та середнього підприємництва	
А.2.1. Впровадження механізмів фінансової підтримки розвитку МСП	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення дослідження щодо об'ємів потреб відшкодування відсоткових ставок по кредитах суб'єктам МСП. 2. Розробка механізму (правил) відбору суб'єктів МСП, яким буде проводитися відшкодування відсоткових ставок по кредитах. 3. Затвердження положення про надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам господарювання в місті Івано-Франківську з щорічним передбаченням необхідної суми у бюджеті міста.
А.2.2. Розробка та підтримка діяльності інформаційно-консультативної платформи для МСП	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка інтерактивної бази муніципальної нерухомості та забезпечення доступу суб'єктів підприємництва до неї. 2. Створення та постійне оновлення бази вільних земельних ділянок, придатних для ведення бізнесу з постійним її оновленням на інформаційній платформі. 3. Створення та постійне оновлення бази вільних комунальних та комерційних приміщень, придатних для ведення бізнесу з постійним її оновленням на інформаційній платформі. 4. Створення нового формату освітньої та креативної платформи на базі заводу "Промприлад", яка об'єднуватиме культурні, освітні та практичні бізнес-елементи. 5. Проведення спільно з підприємницьким середовищем моніторингу надання органами місцевого самоврядування адміністративних послуг для бізнесу з подальшим розглядом на засіданнях Ради підприємців міста, тематичних круглих столів тощо із залученням бізнес-спільноти, представників громадянського суспільства, медійних комунікацій. 6. Організація надання кваліфікованих консультацій та послуг МСП та окремим громадянам (в т.ч. жінкам, внутрішньо переселеним особам) щодо ринкових умов підприємницької діяльності (здійснюваної, розширюваної, потенційної) з метою зменшення ступеню ринкової невизначеності та управлінських ризиків. 7. Налагодження тісних зв'язків між науковцями та представниками реального сектору економіки, що сприятиме соціально-економічному розвитку міста. 8. Регулярний збір та поширення інформації стосовно грантових програм та проектів, що підтримують розвиток МСП в Україні. 9. Допомога в розробці проектів, оцінка проектів та надання консультаційної допомоги щодо проектного менеджменту наукових проектів. 10. Розробка та проведення регулярних заходів з популяризації

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
	підприємницької ініціативи серед широких кіл населення, у т. ч. учнів старших класів.
А.2.3. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності бізнесу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення просвітницьких кампаній серед представників МСП щодо впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності на їх підприємствах. 2. Створення Центру соціально відповідальних компаній міста Івано-Франківська. 3. Організація просвітницьких, тренінгових заходів з практики впровадження соціальної відповідальності бізнесу та підготовки й реалізації спільних соціальних проєктів для міста.
А.2.4. Розвиток жіночого підприємництва	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створення спеціалізованих курсів для жінок-підприємців з метою надання їм консультаційних, освітніх та інформаційних послуг. 2. Проведення круглих столів та зустрічей з жінками, що перебувають на обліку в міському центрі зайнятості, щодо започаткування власної справи.
Стратегічна ціль А.3. Залучення інвестицій	
А.3.1. Впровадження комплексної програми залучення та супроводу інвестора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створення «банку» інвестиційних пропозицій. 2. Проведення оцінки інвестиційної привабливості інвестиційних майданчиків міста. 3. Створення карти інвестиційних майданчиків та підготовка її для інтегрування в єдину геоінформаційну систему (ГІС) міста. 4. Підготовка різноформатних маркетингових матеріалів про інвестиційний потенціал міста для усіх зацікавлених сторін
А.3.2. Залучення інвестицій у розвиток пріоритетних галузей економіки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка спеціальної промоційної кампанії з популяризації пріоритетних галузей економіки міста та можливостей інвестування в них. 2. Формування бази даних приміщень, майданчиків (greenfields/brownfields), на яких можуть бути розміщені підприємства пріоритетних галузей економіки. Інтегрування інформації в єдину геоінформаційну систему (ГІС) міста. 3. Розробка критеріїв з відбору потенційних інвесторів для освоєння ділянок, зарезервованих під розміщення підприємств пріоритетних галузей економіки. Забезпечення публічності процесу відбору потенційних інвесторів. 4. Співпраця з рейтинговими агентствами щодо щорічного оновлення рівня інвестиційної привабливості та кредитного рейтингу міста. 5. Розробка щорічного інвестиційного паспорту міста.
Стратегічна ціль А.4. Розвиток пріоритетних сфер економіки міста	
А.4.1. Впровадження екологічних стандартів діяльності бізнесу, підтримка «зеленого» бізнесу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Побудова «Енергетичної Академії» за принципом «пасивної» архітектури, яка стане місцем навчання для учнів шкіл та інших навчальних закладів Івано-Франківська, культурного розвитку, туристичною атракцією та прикладом національного масштабу у сфері будівництва енергоефективних громадських закладів. 2. Розробка та впровадження програми зменшення забруднення довкілля міста підприємствами, які функціонують на його території. 3. Розробка програми з відмови використання поліетиленових пакетів у торгових мережах міста. 4. Проведення інформаційно-роз'яснювальних заходів серед підприємців міста стосовно впровадження сучасних екологічних стандартів у діяльність їх підприємств.
А.4.2. Підтримка розвитку бізнес-кластерів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення аналізу та визначення потенційних сфер для утворення кластерних об'єднань. 2. Створення Центру розвитку кластерів. 3. Проведення навчальних семінарів та круглих столів із залученням експертів. 4. Здійснення оцінки ефективності результатів навчання, узагальнення потенційних проблем, які можуть виникнути під час утворення кластерних об'єднань та визначення механізмів їх розв'язання.
Стратегічна ціль А.5. Розвиток туризму	
А.5.1. Створення нових якісних туристичних продуктів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація фестивалів, виставок, культурно-мистецьких заходів. 2. Формування нових туристичних маршрутів: пішохідних, велосипедних. 3. Створення та поширення рекламної і сувенірної туристичної продукції з використанням туристичної символіки, брендом міста.

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
	4. Створення мобільного додатку, який буде максимально ефектно сприяти комунікації конкретного туриста з містом, яке він відвідує. 5. Створення Дому народних художніх промислів у м. Івано-Франківську. 6. Опрацювати питання створення туристично-культурного мистецького центру на території Палацу Потоцьких. 7. Проведення конкурсу "Краща екскурсія по місту Івано-Франківську"
A.5.2. Проведення археологічних розкопок підземної частини міста та створення музейних комплексів	1. Розробка та затвердження плану проведення розкопок підземної частини стародавнього Станіславова та створення постійно діючої виставки («під відкритим небом»), яка презентуватиме результати розкопок та знайдених артефактів. 2. Проведення ремонтно-реставраційних робіт з пристосуванням приміщень будинку Ратуші на вул. Галицькій в м. Івано-Франківську для музею Ратуші та інших потреб.
A.5.3. Активна співпраця влади та туристичного альянсу	1. Підтримка діяльності міського туристично-інвестиційного центру. 2. Розробка маркетингової стратегії міста. 3. Розробка бренду Івано-Франківська.
Стратегічний напрям розвитку В. Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури	
Стратегічна ціль В.1. Просторовий розвиток та привабливий зовнішній вигляд міста	
В.1.1. Розвиток зелених, рекреаційних зон на території міста	1. Будівництво, реконструкція, влаштування парків, скверів. 2. Влаштування газонів, клумб тощо. 3. Розвиток та збереження штучних водойм (озер) на території міста. 4. Влаштування пляжів. 5. Озеленення міста.
В.1.2. Проведення та затвердження прозорого коригування містобудівної документації та формування правил забудови центральної частини міста	1. Проведення та затвердження прозорого коригування Генерального плану міста з широким залученням громадськості та зацікавлених сторін. 2. Розробка та запровадження правил забудови центральної частини міста. 3. Проведення відкритих консультацій з громадськістю з питань розробки основної містобудівної документації.
В.1.3. Впровадження сучасної концепції зовнішньої реклами в місті	1. Впровадження нових правил розміщення зовнішньої реклами в місті. 2. Створення постійно діючої онлайн-платформи з переліком усіх об'єктів реклами у місті з одночасним їх нанесенням на карту міста. Інтеграція даної платформи в єдину геоінформаційну систему міста.
В.1.4. Реставрація, відновлення та освітлення архітектурних пам'яток	1. Реалізація програми реконструкції пам'яток архітектури. 2. Реставрація старовинних металічних та дерев'яних дверей пам'яток архітектури. 3. Встановлення системи нічного освітлення архітектурних пам'яток у вечірній час.
Стратегічна ціль В.2. Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії	
В.2.1. Енергоаудит та моніторинг комунальних об'єктів в місті	1. Проведення комплексного енергоаудиту будівель комунальної власності міста (освіта, охорона здоров'я, культура). 2. Проведення комплексного енергоаудиту будинків житлового сектору. 3. Розробка та впровадження просвітницької кампанії зі зменшення споживання енергоресурсів на території міста. 4. Впровадження системи муніципального енергоменеджменту в усіх бюджетних закладах міста.
В.2.2. Впровадження комплексної програми з використання енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергетики	1. Комплексна термомодернізація закладів бюджетної сфери. 2. Розробка та впровадження програми з компенсації витрат громадян на впровадження енергозберігаючих заходів. 3. Проведення комплексної оцінки вітрового та сонячного потенціалу навколо міста та розробка концепції переходу на альтернативні види енергії в місті. 4. Реконструкція гарячого водопостачання зі встановленням дванадцяти сонячних колекторів augoTHERM в дитячо-юнацькій спортивній школі

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
	<p>№2 в м. Івано-Франківську.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Проведення капітального ремонту системи опалення в закладах освіти міста. ЗШ4 і ВСШ№3 6. Встановлення сонячних панелей у спортивних залах КП "Муніципальний фізкультурно-оздоровчий центр". 7. Створення енергонезалежного та енергоефективного корпусу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
<p>В.2.3. Збільшення парку громадського електротранспорту</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Будівництво тролейбусних ліній. 2. Оновлення рухомого складу та модернізація тролейбусного депо КП "Електроавтотранс". 3. Закупівля нових низькопідлогових автобусів, що працюють на електродвигунах. 4. Впровадження автоматизованої системи оплати проїзду.
<p>В.2.4. Розвиток мережі безкоштовних заправок (зарядок) для електроавто-мобілів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення мінімально необхідної кількості станцій поповнення електроенергією електрокарів та розробка план-схеми з їх розміщення. 2. Реалізація проєкту з розвитку мережі безкоштовних заправок (зарядок) для електроавтомобілів. 3. Проведення просвітницької кампанії серед мешканців міста стосовно переходу на використання електрокарів.
<p>Стратегічна ціль В.3. Модернізація комунальної інфраструктури міста</p>	
<p>В.3.1. Модернізація об'єктів комунальної інфраструктури міста, житлового фонду, прибудинкових територій</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Модернізація житлового фонду та прибудинкових територій на умовах спів фінансування. 2. Модернізація системи зовнішнього освітлення. 3. Капітальний ремонт доріг. 4. Сприяння створенню ОСББ в багатоквартирних будинках.
<p>В.3.2. Реконструкція мереж водопостачання та водовідведення, міських очисних споруд</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Будівництво спеціальних об'єктів. 2. Встановлення спеціального обладнання на технологічній лінії обробки мулу. 3. Будівництво каналізаційних мереж.
<p>В.3.3. Реконструкція котелень міста</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заміна застарілого обладнання на котельнях підприємства. 2. Перехід на альтернативні джерела тепlopостачання. 3. Встановлення індивідуальних теплових пунктів. 4. Заміна теплових мереж.
<p>В.3.4. Модернізація системи поводження з твердими побутовими відходами на території міста</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влаштування підземних контейнерних майданчиків в центральній частині міста. 2. Організація роздільного збору ТПВ. 3. Влаштування під'їзних шляхів до контейнерних майданчиків. 4. Будівництво сміттєпереробного заводу. 5. Розвиток полігону ТПВ. 6. Рекультивация на полігоні заповнених робочих карт для складування побутових відходів. 7. Реалізація мистецького проєкту "Максимум знань – мінімум засмічення". 8. Розробка екологічно чистої технології та пристроїв для сепарації та рециклінгу відходів паперу-макулатури, що містить в своєму складі полімери.
<p>В.3.5. Забезпечення доступності міста для маломобільних груп населення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влаштування пандусів в усіх об'єктах соціальної сфери та житлових будинках. 2. Влаштування громадських вбиралень, пристосованих до потреб осіб з обмеженими фізичними можливостями. 3. Влаштування озвучення світлофорних об'єктів для осіб з вадами зору
<p>Стратегічна ціль В.4. Розвиток інфраструктури дозвілля та відпочинку</p>	
<p>В.4.1. Розвиток дитячих клубів за інтересами (з урахуванням потреб та інтересів як хлопців, так і дівчат)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення моніторингу потреб споживачів стосовно напрямків роботи дитячих клубів за інтересами. 2. Розроблення науково-методичних засад та обґрунтування методик діагностики академічної, художньо-естетичної, виробничої, фізичної, духовної та ін. видів обдарованості дітей та юнацтва, зокрема й дезадаптованих дітей.

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
	3. Залучення до процесу всебічного розвитку дитини викладачів, творчих учителів міста, студентів, батьків. 4. Запровадження додаткових клубів за інтересами для дітей у період літніх канікул.
В.4.2. Будівництво сучасних спортивних споруд на території міської ради	1. Будівництво плавального басейну в фізкультурно-оздоровчому комплексі (ФОК). 2. Будівництво комплексного спортивного майданчика для ігрових видів спорту в районі вул. Симоненка, 3в – Вовчинецька, 202 в 3. Проведення робіт з подальшої реконструкції міського центрального стадіону "Рух" (капітальний ремонт трибун та підтрибунних приміщень, благоустрій території стадіону). 4. Будівництво Палацу спорту в м. Івано-Франківську. 5. Облаштування доріжок здоров'я на набережних річок Бистриця Солотвинська та Бистриця Надвірнянська
В.4.3. Створення у місті сучасних громадських просторів	1. Створення інфраструктури дозвілля та відпочинку біля міських озер. 2. Формування зон для відпочинку в мікрорайонах міста з одночасним влаштуванням сучасних газонів, фонтанів, велопарковок, площадок для сучасного мистецтва та WI-FI-зон. 3. Капітальний ремонт пішохідних зон з влаштуванням елементів благоустрою. 4. Створення публічного простору як ключовий елемент модернізації бібліотек.
Стратегічна ціль В.5. Розвиток транспортної інфраструктури міста	
В.5.1. Впровадження сучасної комплексної транспортної системи міста	1. Розробка та впровадження концепції з організації дорожнього руху в місті, що відповідатиме потребам як водіїв, так і пішоходів. 2. Проведення будівельних робіт щодо створення транспортної інфраструктури, що розвантажить центральну частину міста. 3. Встановлення системи відеонагляду за транспортними розв'язками та автоматизованої системи регулювання дорожнього руху в місті.
В.5.2. Розвиток велоінфраструктури	1. Будівництво веломережі з облаштуванням велосипедної інфраструктури. 2. Сприяння діяльності суб'єктам підприємницької діяльності, що надають послуги з прокату велосипедів. 3. Розвиток мережі велосипедних парковок із відеоспостереженням.
В.5.3. Будівництво моста через річку Бистриця Солотвинська та транспортної розв'язки в районі вул. Хіміків-Надрічна	I-ша черга будівництва – «Будівництво транспортної розв'язки по вул. Надрічна в м. Івано-Франківську»; II-га черга будівництва – «Будівництво вул. Хіміків на ділянці від ЗШ №24 до р. Бистриця Солотвинська в м. Івано-Франківську»; III-тя черга будівництва – «Будівництво моста через річку Бистриця Солотвинська в районі вул. Хіміків – Надрічна в м. Івано-Франківську»
В.5.4. Забезпечення нульової смертності на вулицях міста шляхом створення сучасної дорожньої інфраструктури	1. Влаштування островців безпеки на переходах. 2. Влаштування малих кілець на перехрестях. 3. Будівництво антикишень. 4. Нанесення «розумної» розмітки на дорогах міста Івано-Франківська. 5. Будівництво піднятих переходів. 6. Оновлення світлофорних об'єктів
В.5.5. Будівництво муніципальних паркінгів	1. Аналіз потреби кількості паркувальних місць в місті. 2. Розробка схеми розташування парковок у місті. 3. Розробка електронної мапи розташування парковок у місті, її інтегрування в єдину геоінформаційну систему міста. 4. Створення мобільного додатку з переліком парковок у місті, наявністю вільних місць для паркування в реальному часі, можливістю оплати за послуги паркування.
Стратегічний напрям розвитку С. Місто відкритої влади і сучасного управління	
Стратегічна ціль С.1. Відкрите та ефективне врядування	
С.1.1. Створення системи інформування громадськості	1. Систематичне висвітлення інформації на офіційному веб-сайті міської ради (проєкти рішень, рішення ради та виконавчого комітету, важлива інформація, звіти про діяльність та ін.).

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
	2. Популяризація серед мешканців системи «Доступний Івано-Франківськ», яка допоможе оперативно інформувати владу зі сторони мешканців про наявні проблеми у місті.
С.1.2. Розширення інформаційно-технологічних сервісів в роботі Центру надання адміністративних послуг та його територіальних підрозділів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Постійне проведення аналізу якості надання адміністративних послуг, що надаються в ЦНАП, розробка системи підвищення кваліфікації їх працівників. 2. Постійне оновлення на офіційному сайті ЦНАПу інформації про роботу ЦНАПу та його територіальних підрозділів, переліку адміністративних послуг, інформаційних карток. 3. Створення універсального кол-центру в Центрі надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська 4. Запровадження в роботі ЦНАПу та його територіальних підрозділів «мобільного адміністратора». 5. Запровадження в роботі ЦНАПу та його територіальних підрозділів «старт-смс».
С.1.3. Організація навчань з питань сталого розвитку, охорони довкілля, гендерної рівності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення навчальних семінарів, тренінгів, круглих столів для посадових осіб і керівників підприємств з питань сталого розвитку та охорони довкілля, гендерної рівності 2. Організація стажування та обміну досвідом як в Україні, так і за кордоном з питань сталого розвитку та охорони довкілля, гендерної рівності. 3. Проведення гендерного аналізу у сфері містопланування та містобудування, надання муніципальних сервісів. 4. Створення Ради рівних можливостей, проведення засідання круглого столу з представниками міської влади, депутатського корпусу та просування ініціативи залучення на рівних правах жінок та чоловіків до процесів містотворення.
С.1.4. Запровадження «Картки франківчанина»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка механізму з впровадження «картки іванофранківця». 2. Розробка автоматизованої системи обліку, накопичення даних та їх використання (охорона персональних даних користувачів картки). 3. Розробка системи доступу для комунальних та інших установ міста, що використовуватимуть базу даних системи «Картка іванофранківця»
С.1.5. Підвищення результативності та ефективності функціонування виконавчих органів міської ради щодо надання якісних муніципальних послуг	<ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження вимог нової версії стандарту ДСТУ ISO 9001:2015.
Стратегічна ціль С.2. Активна громада	
С.2.1. Впровадження системи консультацій з громадськістю, залучення громадян до управління містом, контролю за діяльністю ОМС	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадження практики консультативного опитування мешканців міста Івано-Франківська. 2. Розробка новітніх методик залучення громади до процесів планування місцевого розвитку з використанням досвіду іноземних країн. 3. Впровадження і застосування інноваційних підходів залучення громади до процесів планування місцевого розвитку. 4. Впровадження методів соціології для прийняття управлінських рішень. 5. Проведення громадських обговорень із суспільно-значущих проблем міста.
С.2.2. Реалізація програм в рамках бюджету участі	<ol style="list-style-type: none"> 1. Впровадження міської цільової програми «Партиципаторне бюджетування (бюджет участі) у м. Івано-Франківську». 2. Проведення інформаційних заходів для представників громадськості з метою їх залучення до участі в програмі «Партиципаторне бюджетування». 3. Проведення відкритого процесу відбору проєктів, що фінансуватимуться за рахунок коштів програми «Бюджет участі». 4. Запровадження щорічного звітування про використання коштів на реалізацію проєктів в рамках програми «Бюджет участі».
Стратегічна ціль С.3. Безпека і правопорядок	

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
С.3.1. Створення в місті Центру безпеки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Облаштування роботи міського безпекового центру. 2. Створення єдиної локальної міської мережі «Безпечне місто». 3. Забезпечення належного контролю за ситуаціями та відповідного реагування на екстремальні події. 4. Проведення промоційних кампаній з підвищення рівня довіри мешканців до правоохоронних органів.
С.3.2. Реалізація проєкту «Доступний Івано-Франківськ»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реалізація програми «Доступний Івано-Франківськ» 2. Організація роботи «Соціального таксі» в місті та надання автотранспортних послуг «Соціальне таксі» Івано-Франківському територіальному центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
Стратегічний напрям розвитку D. Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища	
Стратегічна ціль D.1. Інноваційна наука, якісна освіта	
D.1.1. Надання соціальних послуг геронтоосвіти через відкриття університетів третього віку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка навчальних програм з дисциплін, корисних слухачам. 2. Рекламна кампанія щодо навчання. 3. Організація робочої аудиторії для слухачів (обов'язково оснащеної сучасними комп'ютерами та забезпеченими інтернетом). Збільшення кількості груп та напрямів, цікавих для потенційних слухачів університету третього віку.
D.1.2. Запровадження концепції освітнього коучингу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формування бази даних тренерів (коучів), що можуть надавати освітні послуги 2. Розробка та затвердження стандартів роботи освітніх коучів 3. Розробка інформаційної системи з переліком осіб, що надають послуги в сфері освітнього коучингу, перелік дисциплін, за якими працює коуч, відгуки клієнтів
D.1.3. Створення в вищих навчальних закладах належних умов для молоді з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Облаштування спеціальних місць в аудиторіях ВНЗ міста для комфортного навчання людей з особливими потребами 2. Проведення промокампанії серед людей з особливими потребами щодо можливості навчання у ВНЗ міста 3. Впровадження системи дистанційного навчання для людей з особливими потребами
D.1.4. Розширення мережі дошкільних навчальних закладів у мікрорайонах міста	<ol style="list-style-type: none"> 1. Будівництво дошкільних навчальних закладів за новим проєктом "розумний будинок", основою якого є операційна система multi-room (вул. С.Бандери, 10Г). 2. Будівництво та реконструкція дитячих садочків у мікрорайонах міста та у приміських селах.
D.1.5. Налагодження співпраці навчальних закладів міста та МСП	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення, на постійній основі, «днів кар'єри» у вищих навчальних закладах (ВНЗ) міста за участі представників місцевого бізнесу. 2. Розробити та затвердити програму щодо співпраці між вищими навчальними закладами (ВНЗ), професійно-технічними навчальними закладами (ПТНЗ) та промисловими підприємствами і МСП міста з метою підвищення якості практичної підготовки студентів та учнів ПТНЗ, для їх подальшого працевлаштування. 3. Проведення щорічного конкурсу серед студентів ВНЗ та учнів ПТНЗ міста на кращі винаходи та роботи, що матимуть практичне застосування (можуть продукуватися) місцевим бізнесом.
D.1.6. Вдосконалення системи підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб роботодавців	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка та впровадження постійного моніторингу потреб роботодавців в робітниках відповідних спеціальностей. 2. Вдосконалення системи підвищення кваліфікації та перекваліфікації працівників у відповідності до потреб роботодавців, зокрема тих, що перебувають на обліку в міському центрі зайнятості. 3. Створення сучасного онлайн-ресурсу для підвищення кваліфікації та перекваліфікації працівників відповідно до потреб роботодавців (система дистанційного навчання). 4. Проведення навчальних круглих столів, тренінгів і семінарів для працівників стосовно потреб ринку праці у фахівцях відповідних професій. 5. Стажування фахівців у закордонних компаніях, що реалізується за

Оперативна ціль	Оперативне завдання / сфера реалізації проєктів
	<p>допомогою міжнародних програм та проєктів. 6. Організація діяльності бізнес-школи.</p>
D.1.7. Проведення профорієнтаційної роботи серед молоді міста	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення спільно з міським центром зайнятості регулярних профорієнтаційних зустрічей з учнями старших класів шкіл міста. 2. Відвідування старшокласниками підприємств міста, що зацікавлені у наборі працівників відповідних професій. 3. Проведення шкільних «днів кар'єри» за участю як представників місцевого бізнесу, так і ВНЗ та ПТНЗ міста. 4. Впровадження факультативних занять серед учнів старших класів для опанування ними вибраної майбутньої професії. 5. Проведення щорічних міських конкурсів робітничих професій.
Стратегічна ціль D.2. Доступна медицина	
D.2.1. Розробка системи електронної картки пацієнта та запровадження електронної черги в медичних закладах	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадження електронної черги в медичних закладах. 2. Проведення інформування населення про створення електронних карток пацієнтів та електронної черги в медичних закладах. 3. Облаштування робочих місць в лікувальних закладах міста із доступом до бази даних пацієнтів.
D.2.2. Оснащення сучасним діагностичним обладнанням медичних закладів міста	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечення закладів охорони здоров'я міста необхідним обладнанням для проведення ефективної та ранньої діагностики. 2. Моніторинг стану здоров'я населення на первинній ланці. 3. Дообстеження на вторинному чи третинному рівні з встановленням уточненого діагнозу і своєчасного лікування. 4. Організація навчання працівників закладів охорони здоров'я міста
D.2.3. Створення нових сучасних підрозділів у медичних закладах, які відповідають потребам пацієнтів, застосування нових технологій діагностики та лікування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка проєктів та початок роботи нових структурних підрозділів в медичних закладах. 2. Впровадження нової системи контролю та оцінки якості медичних послуг
D.2.4. Розробка та застосування енергоефективних заходів у роботі медичних закладів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перехід на нові форми роботи – перетворення медичних закладів у комунальні некомерційні підприємства, впровадження нової форми фінансування закладів, формування взаємозв'язків між закладами у форматі роботи госпітальних округів 2. Розробка та застосування енергоефективних та енергозберігаючих технологій у медичних закладах
D.2.5. Реконструкція та будівництво медичних закладів з метою створення комфортних умов для пацієнта і медичного працівника	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реконструкція та розбудова існуючих закладів відповідно до потреб пацієнтів, розширення сфери медичних послуг, які надаються в міських закладах охорони здоров'я 2. Будівництво пандусів та ліфтів в закладах охорони здоров'я міста для людей з особливими потребами
Стратегічна ціль D.3. Різноманітне культурне середовище	
D.3.1. Розвиток та підвищення просвітницької ролі соціокультурного потенціалу та культурної спадщини	<ol style="list-style-type: none"> 1. Популяризація кращих зразків українського сучасного мистецтва. 2. Обмін духовними цінностями. 3. Знайомство з культурою та звичаями нашого народу. 4. Пропаганда здорового способу життя. 5. Підвищення туристичного потенціалу міста.
D.3.2. Забезпечення доступності та актуальності соціокультурних послуг для всіх категорій населення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечення доступності та актуальності соціально-культурних послуг для всіх категорій населення. 2. Реалізація прав інвалідів брати участь в культурному житті міста нарівні з іншими громадянами. 3. Реабілітація та інтеграція інвалідів у сучасне суспільство.
D.3.3. Підтримка різноманітності творчих процесів у просторі культури з урахуванням українських культурних традицій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відродження, збереження та популяризація кращих зразків усіх жанрів українського мистецтва. 2. Пошук і підтримка творчої молоді. 3. Залучення молоді до творчих процесів сучасного суспільства.

3. Оцінка екологічної ситуації в місті Івано-Франківськ

Івано-Франківськ є містом зі значним промислово-економічним і науковим потенціалом, широкими можливостями для розвитку як внутрішніх міжрегіональних, так і зовнішніх міждержавних зв'язків. Великі перспективи міста пов'язані з близькістю Карпат як унікального регіону туризму, відпочинку та рекреації.

Івано-Франківськ має розвинуту транспортну мережу. Повітряним, залізничним та автомобільним транспортом місто з'єднане з усіма обласними центрами України, деякими містами Молдови, Білорусі, Польщі, Словаччини, Чехії, Росії. Івано-Франківськ має радіальну систему дорожнього сполучення. У місті працює міжнародний аеропорт, сходяться залізничні та автомобільні магістралі.

Промислові підприємства розташовані по периметру міста, а соціально-культурні заклади, адміністративні та банківські установи – в його центральній частині.

На території Івано-Франківська наявний високий інтегральний показник антропогенних навантажень на довкілля. Виробничо-господарська діяльність на території міста зумовлює негативний вплив на стан довкілля і умови життєдіяльності населення.

3.1. Ключові екологічні проблеми міста

Робоча група з СЕО визначила рейтинг ключових екологічних проблем міста (табл. 2).

Таблиця 2. Екологічні проблеми міста Івано-Франківськ

№ (рейтинг)	Проблема
1	Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту
2	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств і підприємств ЖКГ
3	Низький рівень використання альтернативних джерел енергії
4	Незадовільний стан звалища ТПВ
5	Проблема розміщення та захоронення твердих побутових відходів (ТПВ)
6	Фізична зношеність і аварійність водопровідних мереж
7	Відсутність підприємств з переробки ТПВ
8	Низький рівень впровадження енергоефективних технологій
9	Незадовільний технічний і санітарний стан міських озер
10	Висока енергоємність та ресурсоємність виробництва
11	Низький рівень екологічної культури у представників бізнесу та населення
12	Значні обсяги утворення відходів I-III класів небезпеки
13	Незадовільний стан каналізаційних мереж і насосних станцій
14	Недостатнє фінансування розвитку міського електротранспорту
15	Слабкі важелі впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження в місті

Забруднення атмосферного повітря автотранспортом

Однією із основних екологічних проблем Івано-Франківська є забруднення атмосферного повітря транспортними засобами (близько 96% усіх викидів міста).

Проблема забруднення атмосферного повітря викидами транспортних засобів стосується, у першу чергу, центральної частини міста, яка включає в себе територію історичного центру, що зберігає радіально-променеву планувальну структуру і є щільно забудованою територією, що важко піддається реконструкції з огляду на капітальність житлової та громадської забудови. В центральній частині міста виникають значні труднощі, пов'язані з організацією руху транспорту. Пропускна спроможність вуличної мережі не відповідає інтенсивності транспортних потоків та, крім того, не витримує навантаження з боку транзитних потоків, що йдуть центром міста. Перелічені особливості центральної частини міста призводять до

значного перевищення допустимих рівнів вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

Погодні умови впливають на забруднення атмосферного повітря, особливо пилом і оксидом вуглецю. За відсутності опадів та при високих температурах концентрація цих речовин в атмосферному повітрі значно зростає.

3.2. SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті

Робочою групою з проведення CEO був виконаний SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті Івано-Франківськ, узагальнені результати якого наведені в табл. 3.

Таблиця 3. SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті Івано-Франківськ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Близькість розташування міста до Західної Європи • Мінімальні ризики для виникнення техногенних і природних катастроф • Наявність транспортної інфраструктури для Прикарпатського туристичного хабу • Позитивна демографічна ситуація • Активність, креативність громади • Налагоджена комунікація між населенням та відкритість влади • Багатогалузева економіка • Співпраця бізнесу і влади • Активний розвиток малого і середнього бізнесу • Розвиток міста у напрямку євроінтеграції • Збереження культурно-архітектурної спадщини та національних традицій • Високий освітній потенціал • Сприятливі умови для розвитку високо-технологічного виробництва, IT-галузі • Активні громадські організації, у тому числі ті, що працюють в сфері охорони довкілля • Сучасний вигляд міста (житлові будинки, дороги, розвиток інфраструктури, парки, сквери) • Близькість до туристичної принади України – Карпат • Паспортизовано міські озера • Наявність Програми сталого енергетичного розвитку міста на період до 2020 р. 	<ul style="list-style-type: none"> • Незавершена інвентаризація земель Івано-Франківської міської ради • Відсутність оновленого генплану міста • Нерегульована забудова міста та зменшення зелених зон • Недостатня транспортна інфраструктура (паркінги, вело- та пішохідні зони, сучасний громадський транспорт) • Зношеність рухомого складу громадського транспорту • Відсутність дієвої системи роздільного збору, сортування, переробки і утилізації господарсько-побутових відходів • Відсутність заводу з переробки та сортування ТПВ • Низький рівень екологічної свідомості мешканців міста та навколишніх сіл • Зношеність підземних комунікацій • Низький рівень впровадження енергоефективних технологій в муніципальному секторі • Неповне оснащення бюджетних установ та житлового фонду міста засобами обліку та регулювання споживання енергоресурсів • Недостатня кількість якісних туристичних продуктів для різних цільових груп туристів
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Подальша інтеграція в ЄС, введення безвізового режиму з Україною • Подальше впровадження реформ, зокрема в частині децентралізації влади • Збільшення рівня доступності до міжнародних фінансових ресурсів • Модернізація виробничих потужностей на підприємствах, запровадження у виробництво новітніх та енергоощадних технологій (державна підтримка та стимулювання) • Запровадження використання 	<ul style="list-style-type: none"> • Ескалація конфлікту на Сході України • Поглиблення міжнародної політичної та економічної кризи, зокрема в країнах ЄС • Політична нестабільність в Україні • Наявність корупції у владі • Неможливість модернізувати виробничі потужності на підприємствах через відсутність ресурсів • Зростання вартості енергоресурсів • Ріст рівня екологічних та техногенних катастроф

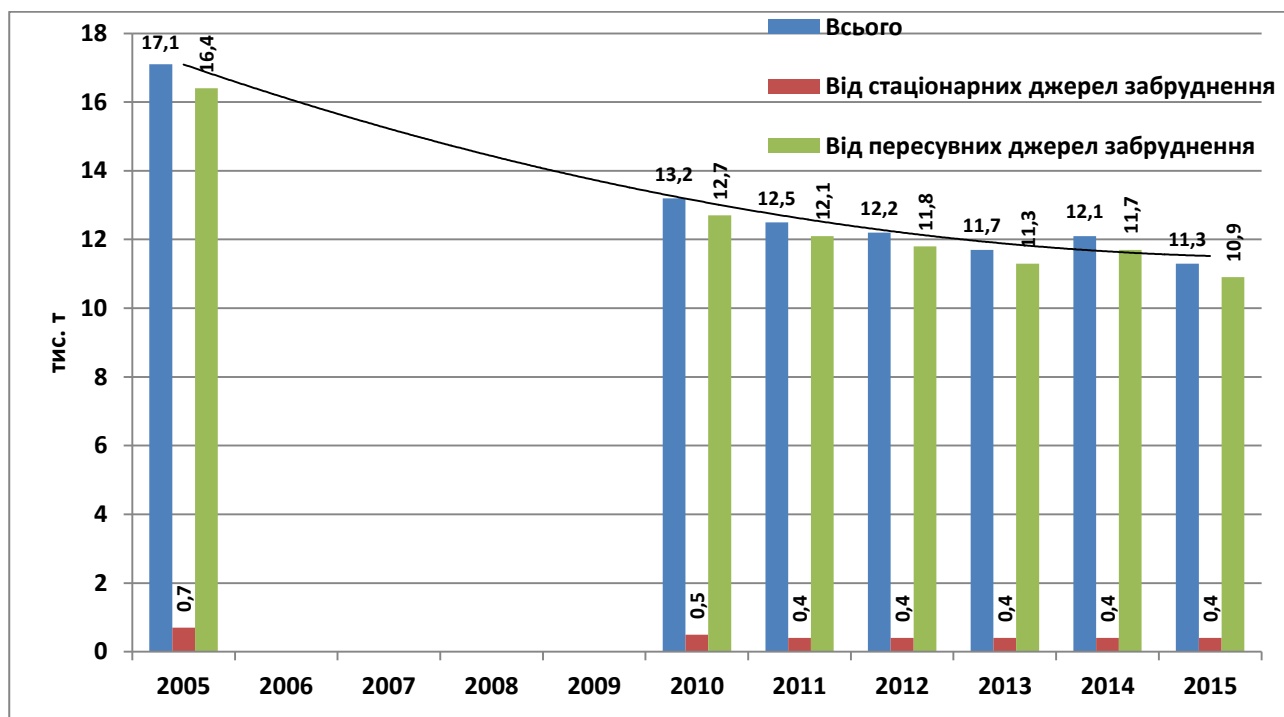
альтернативних джерел енергії	• Погіршення демографічної ситуації, подальше «старіння» населення
• Підвищення рівня екологічної безпеки	• Гальмування здійснення реформ у медичній, освітній, соціальній сфері

3.3. Аналіз трендів стану довкілля

Атмосферне повітря

Основними джерелами забруднення атмосферного повітря міста Івано-Франківськ є транспортні засоби, викиди яких пересічно становлять 96% від загального валового викиду забруднюючих речовин, та промислові підприємства міста (близько 4% усіх викидів).

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в місті у 2005-2015 роках (рис. 2) свідчить про зниження обсягів викидів. Порівняно з 2005 роком загальний обсяг викидів скоротився на 34%, а порівняно з 2014 роком – на 6,6%.

Джерело: Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник, 2016

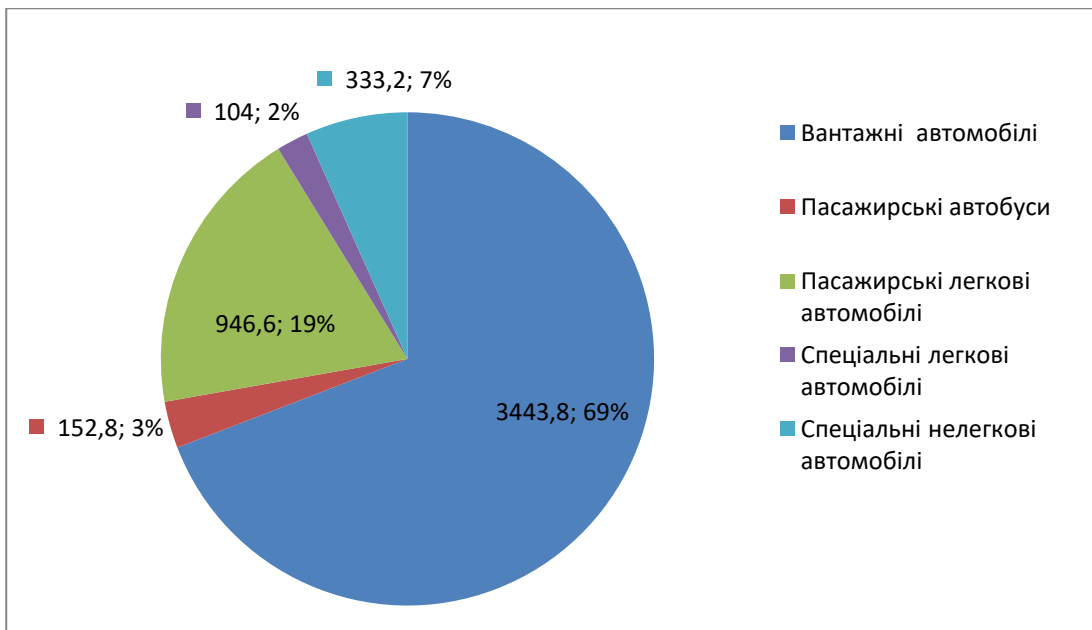
Рис. 2. Динаміка викидів забруднюючих речовин (без діоксиду вуглецю) в атмосферне повітря в місті Івано-Франківськ у 2005-2015 роках

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря автотранспортом представлена в табл. 4. Найбільше забруднюючих речовин надходить від вантажних автомобілів (69%) і пасажирських легкових автомобілів (19%) (рис. 3).

У 2014 р. в Івано-Франківську в структурі викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами переважав оксид вуглецю – 8366,7 т (71,4%). Пересувними джерелами також було викинуто: сполук азоту – 1633,1 т (14%), неметанових летких сполук – 1213,3 т (10,4%), сажі – 279,3 т, діоксиду сірки – 194,1 т, метану – 35,6 т.

Таблиця 4. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря автотранспортом, т

Регіон	2005	2010	2012	2013	2014	2015
м. Івано-Франківськ	15170,4	12537,2	11690,9	11182,3	11599,4	10724,1
Область	46828,3	53579,3	50279,9	48559,3	46245,4	40516,5

Джерело: Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник, 2016

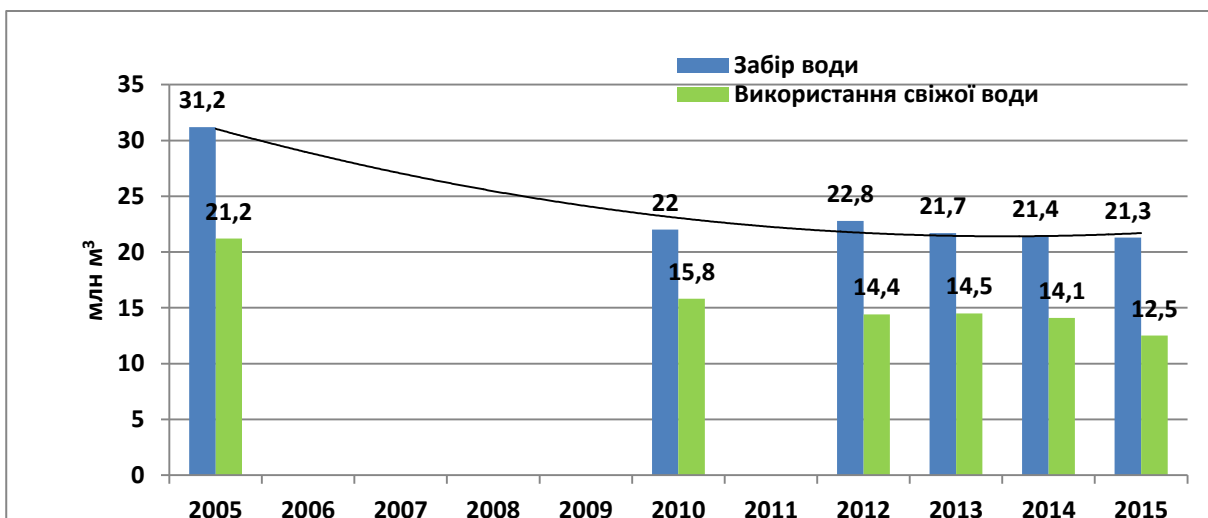
Рис. 3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря окремими видами автотранспорту в м. Івано-Франківськ у 2015 році, т

Водокористування

Для подачі води в Івано-Франківськ використовуються 2 водозабори: Надвірнянський – у с. Березівка на р. Бистриця Надвірнянська (потужність близько 50 тис. м³/добу) та Солотвинський – у с. Скобичівка на р. Бистриця Солотвинська (потужність 40 тис. м³/добу). Сумарна продуктивність обох водозаборів становить 90,0 тис. м³/добу (32,85 млн м³/рік). У 2013 році забрано води 21,7 млн м³, у тому числі з р. Бистриця Надвірнянська – 19,0 млн м³ (88,6 %). З водозаборів вода подається на Черніївський комплекс водоочисних споруд для очищення та знезараження.

За екологічною класифікацією води в річках Бистриця Солотвинська та Бистриця Надвірнянська є II класу якості, 2 категорії і за їх станом є «добрі», за ступенем чистоти – «чисті».

Динаміка забору води в місті у 2005-2015 роках (рис. 4) свідчить про зменшення забору води. Порівняно з 2005 роком забір води скоротився майже на 32%.

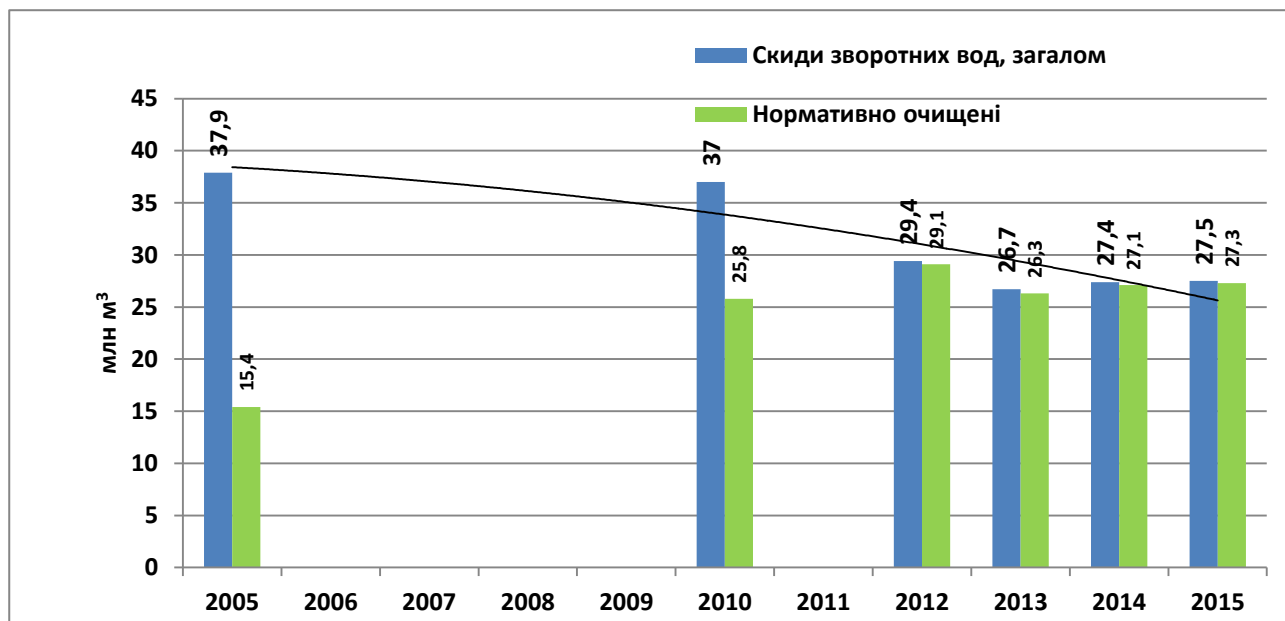
Джерело: Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник, 2016

Рис. 4. Динаміка забору і використання прісної води в м. Івано-Франківськ

Об'єми використаної води на виробничі потреби (промислове водоспоживання) зменшилися з 9,7 млн м³ (1995 р.) до 4,5 млн м³ у 2015 році; на побутово-питні потреби – з 25,9 млн м³ (1995) до 8 млн м³ (2015).

Фізична зношеність і аварійність водопровідних мереж, дефіцит коштів для підтримання їх у належному стані та будівництва нових є причиною значних втрат води при її транспортуванні. У 1995 році втрати води становили 10,17 млн м³ (21,3 % від загальної кількості забраної води), у 2015 р. – 8,7 млн м³ (40,1 %).

Об'єми водовідведення у 2015 році зменшилися порівняно з 1995 роком в 2,2 раза (з 60,9 до 27,5 млн м³/рік). Це пов'язано зі зменшенням водоспоживання на виробничі (промислові) потреби. Частка забруднених зворотних вод у 2010 році становила 27,3% від загального об'єму відведених вод. Починаючи з 2011 року, відведення забруднених вод припинено. Динаміка скиду зворотних вод у водні об'єкти м. Івано-Франківськ представлена на рис. 5.

Джерело: Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник, 2016

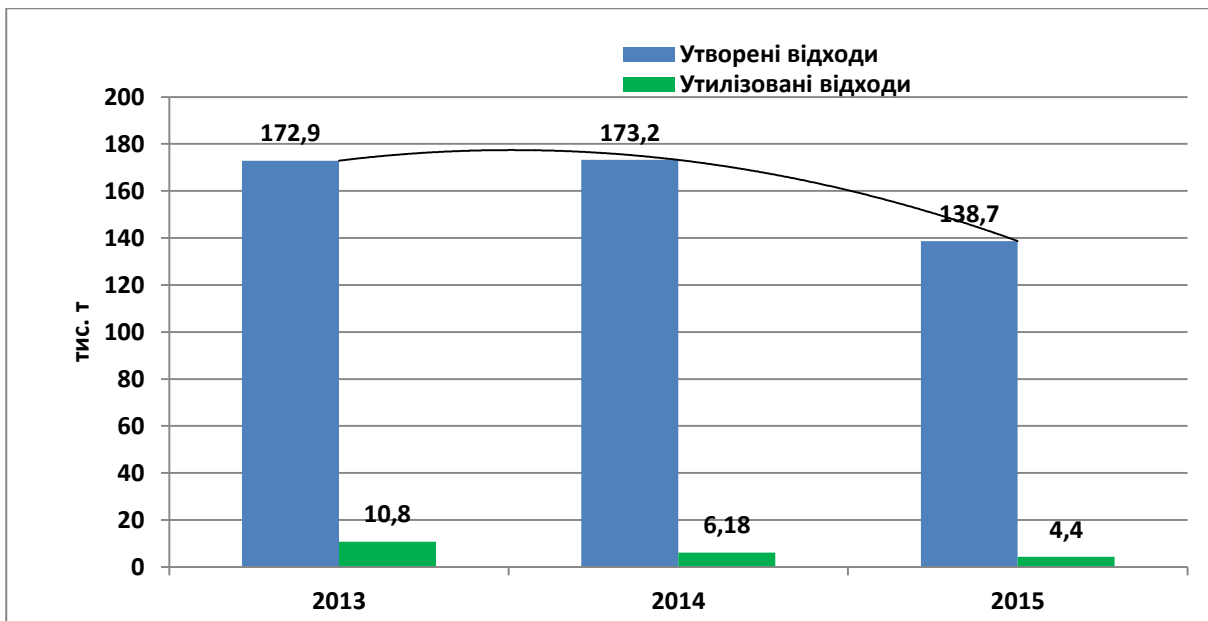
Рис. 5. Динаміка скиду зворотних вод у водні об'єкти м. Івано-Франківськ

Забруднені стічні води, які утворюються на території м. Івано-Франківська, очищуються на Івано-Франківській станції аерації (очисні споруди), розташованій у с. Ямниця на лівому березі р. Бистриця. Потужність очисних споруд – 145 тис. м³/добу (53,1 млн м³/рік). Для подачі стічних вод на очисні споруди збудована мережа каналізаційних колекторів і каналізаційних насосних станцій. Більшість каналізаційних колекторів збудовані у 1920-1939 роках, перебувають в аварійному стані і потребують заміни. На території Івано-Франківської міської ради є неканалізовані вулиці і населені пункти. Тому важливим завданням є реконструкція існуючих та будівництво нових каналізаційних мереж.

Відходи

Динаміка утворення та утилізації відходів I-IV класів небезпеки в місті Івано-Франківськ представлена на рис. 6. Можна відзначити досить суттєве скорочення обсягів утворення відходів у 2015 році та загальну тенденцію зменшення обсягів утилізованих відходів.

Протягом 2015 р. на території Івано-Франківської міської ради утворилося 138,7 тис. т відходів (на 19,9% менше, ніж у 2014 р.), у т.ч. у домогосподарствах – 106,2 тис. т (76,5% усіх утворених відходів), від економічної діяльності підприємств та організацій – 32,5 тис. т (23,4%). Із загального обсягу утворених відходів 138,7 тис. т склали відходи IV класу небезпеки та 39,8 т - відходи I-III класу небезпеки. Динаміка утворення відходів I-III класів небезпеки представлена в табл. 5.

Джерело: Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник, 2016

Рис. 6. Динаміка утворення та утилізації відходів I-IV класів небезпеки в місті Івано-Франківськ

Таблиця 5. Динаміка утворення відходів I-III класів небезпеки

Показники	2010	2011	2012	2013	2014
Місто	47,2	332,8	150,2	47,7	69,4
Область	3355,3	3654,0	10836,9	5292,2	2134,2

У структурі відходів, що утворилися, за небезпечними складниками переважають інші відходи (118,8 тис. т, або 85,7%). На відходи від очищення промислових і комунальних стічних вод припадало 10,9%.

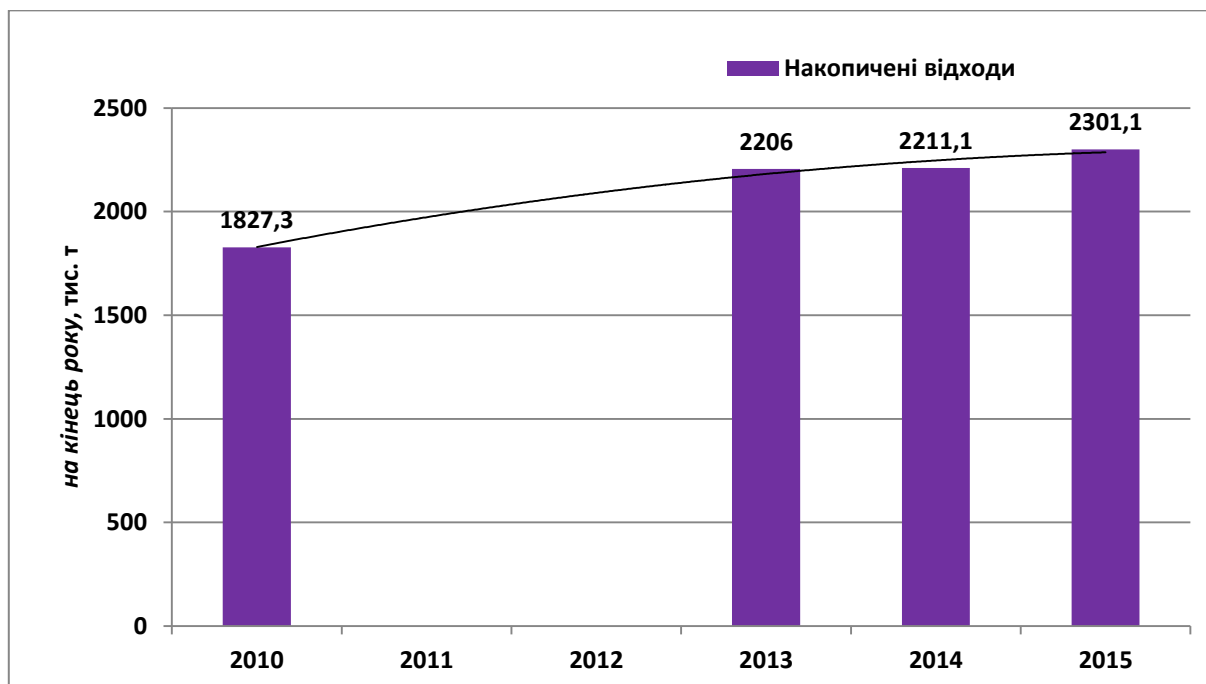
Таблиця 6. Обсяг утворених відходів у 2014 році від економічної діяльності підприємств та організацій

Тип відходів	Кількість, т	Відсотків
Усього по місту	30616,1	100
Відходи кислот, лугів чи солей	–	
Відпрацьовані оливи	39,5	0,1
Відходи хімічних препаратів	2,6	0,0
Осад промислових стоків	12262,2	40,1
Шлами та рідкі відходи очисних споруд	0,2	0,0
Відходи від медичної допомоги та біологічні	10,8	0,0
Відходи чорних металів	1080,3	3,5
Відходи кольорових металів	57,0	0,2
Скляні відходи	50,1	0,2
Паперові та картонні відходи	1092,2	3,6
Гумові відходи	85,0	0,3
Пластикові відходи	73,9	0,2
Деревні відходи	3695,3	12,1
Текстильні відходи	1,6	0,0
Відходи, що містять поліхлордифеніли	0,1	0,0
Непридатне обладнання	4,7	0,0
Відходи акумуляторів та батарей	15,9	0,1
Відходи тваринного походження та змішані харчові відходи	5077,2	16,6
Відходи рослинного походження	134,6	0,4
Тваринні екскременти, сеча та гній	151,8	0,5
Побутові та подібні відходи	5371,0	17,5

Звичайний осад	370,4	1,2
Мінеральні відходи будівництва та знесення об'єктів у т.ч. змішані будівельні відходи	1039,0	3,4
Ґрунтові відходи	0,7	0,0

Протягом 2015 р. було утилізовано 4,4 тис. т відходів (у 2014 р. – 6,2 тис. т), що складає 3,2% від загальної кількості утворених. Видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах 102,6 тис. т відходів, спалено з метою отримання енергії – 2,9 тис. т.

У спеціально відведених місцях чи об'єктах на кінець 2015 р. накопичилося 2301,1 тис. т відходів IV класу небезпеки, що складає 5,4% по області.

Джерело: Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник, 2016

Рис. 7. Динаміка обсягів відходів I-IV класів небезпеки, накопичених в місті Івано-Франківськ

На території міста Івано-Франківська збирання твердих побутових відходів (ТПВ) і санітарне очищення міста забезпечують ПрАТ „АТП-0928” та ДП „Автоколони 2222”. На території міста обладнано 215 контейнерних майданчиків, на яких розміщено 996 контейнерів для збирання ТПВ.

Роботи із захоронення ТПВ здійснює КП „Полігон ТПВ”. На полігоні ТПВ щорічно захоронюється приблизно 490 тис. м³ (130 тис. т) ТПВ. Полігон ТПВ розташований в урочищі Рибне Тисменицького району Івано-Франківської області. Відстань найближчого до полігону ТПВ населеного пункту (село Рибне) становить 3,2 км. Площа полігону – 20,8 га, проектна потужність – 8,3 млн. м³. Експлуатація полігону ТПВ здійснюється з 1992 р. Впродовж 2014 року на полігоні прийнято для захоронення 500 тис. м³ відходів, у тому числі з-за меж міста Івано-Франківська – 60 тис. м³. За рік на полігоні накопичується приблизно 20 тис. м³ фільтрату, який містить високотоксичні речовини. Площа полігону, в основному, використана, тому полігон потребує розширення, а заповнені робочі карти для складування потребують рекультиватії.

Загальний обсяг накопичених відходів зростає, але в останні роки темпи зростання зменшилися (рис. 7).

Зелені насадження і природоохоронні території та об'єкти

Загальна площа зелених насаджень на території м. Івано-Франківська – 1140 га. Площа зелених насаджень (покриття проекцій крон) у мікрорайонах міста: Центральна частина – 545

га, Пасічна – 87 га, Позитрон – 194 га, Угорники – 29 га, Микитинці – 59 га, Хриплин – 64 га, Опришівці – 66 га, Крихівці – 96 га.

Загальна площа існуючих об'єктів благоустрою зеленого господарства міста (крім парків) становить 161,1 га, з них 29,8 га – зелені насадження вздовж доріг, 131,3 га – зелені насадження на прибудинкових територіях. Площа меж ділянок існуючих об'єктів благоустрою зеленого господарства, винесених в натурі, становить 155,1 га. Догляд за 43,5 га зелених насаджень (сквери – 14,86 га, вуличні насадження – 28,64 га) здійснює ПрАТ „Зелене господарство”.

Івано-Франківськ має велику кількість парків і скверів для відпочинку, серед яких Парк культури та відпочинку ім. Шевченка (в минулому — Парк цесаревої Ельжбети); Парк «Воїнів-Інтернаціоналістів» (в минулому — «Піонерський», вул. Василянок); Парк на Молодіжній (вул. Молодіжна); Меморіальний сквер (в минулому — міський цвинтар, так званий Станіславівський некрополь, вул. Степана Бандери); Сквер Слави (вул. Лепкого); Привокзальний сквер (пл. Привокзальна).

На території Івано-Франківської міської ради розташовано 8 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 64,46 га, з них 1 загальнодержавного значення (дендропарк «Дружба») та 7 місцевого значення.

Таблиця 7. Перелік об'єктів природно-заповідного фонду Івано-Франківської міської ради

№	Назва об'єкту	Площа, га	Категорія об'єкту	Рік створення
1.	Вовчинецькі гори (с. Вовчинці)	30	Комплексна пам'ятка природи	1983
2.	Парк ім. Т. Г. Шевченка	24,4	Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	1972
3.	Дружба (біля с. Угринів)	10	Дендрологічний парк	1983
4.	Бук пурпуrolистий (вул. Княгинин, № 44)	0,02	Пам'ятка природи	1976
5.	Дуб звичайний (вул. Гнатюка, № 4)	0,01	Пам'ятка природи	1976
6.	Гінго дволопатеve (вул. Василянок, № 54)	0,01	Пам'ятка природи	1976
7.	Дуб віковий (вул. Маланюка, № 25/1)	0,01	Пам'ятка природи	1999
8.	Дуб звичайний (вул. Матейки, біля № 64)	0,01	Пам'ятка природи	2010

4. Аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям

Регіональні екологічні цілі для Івано-Франківської області визначені у Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2028 року (див. вставку 1).

Вставка 1

Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2028 року

Стратегічна ціль 1. Розвиток економічного потенціалу

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів
Операційна ціль 1.3. Забезпечення енергоефективності	
1.3.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами	<ul style="list-style-type: none"> ◆ запровадження системи енергоменеджменту за стандартом ISO 50001 в установах бюджетної сфери; ◆ оптимізація магістральних мереж в системах тепlopостачання міст регіону; ◆ формування бази даних наявності відновлюваних джерел енергії з врахуванням їх географічного розташування; ◆ термореновація будівель соціальної сфери, житлових будинків (на засадах дольової участі мешканців) з метою зменшення питомих витрат теплової енергії для потреб опалення; ◆ розроблення системи матеріального стимулювання процесів ефективного використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, впровадження інноваційних розробок.
1.3.2. Підтримка альтернативної енергетики	<ul style="list-style-type: none"> ◆ проведення заміни існуючих вугільних та газових котлів на котли на біомасі в бюджетній сфері та комунальній теплоенергетиці; ◆ встановлення сонячних колекторів для підігріву води для потреб гарячого водopостачання в закладах бюджетної сфери, приватних будинках; ◆ впровадження теплових насосів, електричного теплоакумуляційного обігріву та гарячого водopостачання; ◆ побудова та розвиток в регіоні біопаливного кластеру(ів), який би дозволив створити стійку систему із вирощування енергетичних культур, заготівлі, переробки та кондиціювання лісової, сільськогосподарської та енергетичної біомаси, мережі складів проміжного зберігання кондиційної біомаси, доставки її споживачам та переробки біомаси на теплову та електричну енергію із системою збору та утилізації золи. ◆ розроблення та впровадження механізму фінансування альтернативних технологій з отримання електроенергії, використання біопалива (з відходів) та інших джерел, що мають перспективний потенціал; ◆ розроблення комплексу заходів щодо стимулювання і використання відновлюваних джерел енергії, відходів у тепlopостачанні, комбінованому виробництві теплової та електричної енергії
Операційна ціль 1.5. Забезпечення екологічної безпеки регіону	
1.5.1 Запобігання та ліквідація наслідків надзвичайних екологічних ситуацій	<ul style="list-style-type: none"> ◆ створення автоматизованої інформаційно-вимірjuвальної системи спостережень та прогнозування шкідливої дії вод; ◆ будівництво та відновлення водозахисних гідротехнічних споруд; ◆ будівництво акумулюючих протиаварійних ємностей
1.5.2 Зменшення негативного впливу на довкілля промислових та житлово-комунальних об'єктів	<ul style="list-style-type: none"> ◆ охорона атмосферного повітря (встановлення пилогазоочисного обладнання тощо); ◆ охорона і раціональне використання водних ресурсів (модернізація, ремонт та реконструкція діючих, а також будівництво нових сучасних очисних споруд і каналізаційних мереж); ◆ зменшення обсягів утворення відходів, впровадження комплексної системи збирання ресурсноцінних компонентів відходів та реабілітація техногенно-трансформованих територій, створення потужностей з їх переробки та утилізації; ◆ перехід на екологічно чисті технології з використанням поновлювальних джерел енергії та видів палива, впровадження та забезпечення ефективної

	системи екологічного моніторингу довкілля; ♦ впровадження економічних та інших механізмів забезпечення екологічної безпеки (екологічний менеджмент та аудит, екологічне страхування, екологічна експертиза)
1.5.3 Розвиток екомережі та збереження біорізноманіття	♦ створення мережі об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (гідрологічні заказники, заповідні урочища тощо) з метою захисту гірських джерел та річок; ♦ залуження та заліснення прибережних захисних смуг; ♦ захист екосистем на прилеглих територіях до водних об'єктів від затоплення паводковими водами; ♦ захист біорізноманіття прибережних смуг та поверхневих вод від попадання пестицидів з с/г угідь
1.5.4 Збереження навколишнього природного середовища	♦ зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, безпечне поводження з відходами; ♦ досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища; ♦ забезпечення екологічно збалансованого природокористування; ♦ підвищення рівня суспільної екологічної свідомості

Робоча група з СЕО провела аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям (табл. 8).

Таблиця 8. Аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям

Регіональні екологічні цілі	Стратегічні напрями Стратегії розвитку міста Івано-Франківськ до 2028 року			
	А. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу	В. Місто енерго-ефективної та дружньої до довкілля інфраструктури	С. Місто відкритої влади і сучасного управління	Д. Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища
1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами	+	++	0	+
2. Підтримка альтернативної енергетики	+	++	0	0
3. Запобігання та ліквідація наслідків надзвичайних екологічних ситуацій	0	+	0	0
4. Зменшення негативного впливу на довкілля промислових та житлово-комунальних об'єктів	+	++	0	0
5. Розвиток екомережі та збереження біорізноманіття	0	0	0	0
6. Збереження навколишнього природного середовища	+	++	+	0

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ – цілі Стратегії добре узгоджені з регіональними екологічними цілями

+ – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені в стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів

0 – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі нейтральні по відношенню одні до одних

- – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей стратегії та регіональних екологічних цілей

-- – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, сформовані на уточнення цієї цілі Стратегії

Стратегічний напрям А «Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу» спрямований на залучення інвестицій та розвиток бізнесу. Цей напрям передбачає реалізацію оперативної цілі А.4.1, спрямованої на впровадження екологічних стандартів діяльності бізнесу та підтримку «зеленого» бізнесу. Тому він принципово узгоджується з регіональними екологічними цілями 1, 2, 4 і 6. Для більш повного узгодження стратегічного напрямку А з регіональними екологічними цілями 1, 2, 4 і 6 доцільно включити:

- в оперативну ціль А.1.2 – оперативне завдання з формування бази даних наукових розробок з питань ресурсозбереження, енергоменеджменту, енергоефективності, відновлюваних джерел енергії, переробки відходів, озеленення та створення механізму комерціалізації наукових розробок;
- в оперативну ціль А.4.1 – оперативні завдання з проведення тренінгів для представників малого і середнього бізнесу з питань «зеленого» бізнесу, енергоменеджменту, альтернативної енергетики та збалансованих моделей споживання і виробництва.

Стратегічний напрям В «Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури» спрямований на покращення екологічної ситуації через створення дружньої до довкілля інфраструктури. Тому він добре узгоджується з регіональними екологічними цілями 1, 2, 4 і 6 і принципово узгоджується з ціллю 3.

Стратегічний напрям С «Місто відкритої влади і сучасного управління» передбачає забезпечення ефективного врядування із залученням громадян до управління містом. Цей напрям принципово узгоджується лише з регіональною екологічною ціллю 6 (завдяки оперативній цілі С.1.3. «Організація навчань з питань сталого розвитку, охорони довкілля, гендерної рівності») і є нейтральним до цілей 1-5. Для узгодження стратегічного напрямку С з регіональними екологічними цілями 1,2 і 4 доцільно додати:

- в оперативну ціль С.1.1 – оперативне завдання з впровадження системи інформування населення щодо екологічної ситуації в місті на веб-сайті міської ради, а також через теле- і радіопрограми, тематичні випуски та статті у газетах;
- в оперативну ціль С.2.2 – оперативне завдання з підтримки громадських ініціатив, в тому числі екологічних.

Стратегічний напрям Д «Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища» передбачає підвищення якості життя містян завдяки якійсній освіті та медицині, а також формуванню культурного середовища. Цей напрям принципово узгоджується лише з регіональною екологічною ціллю 1. Для більш повного узгодження цього стратегічного напрямку з регіональними екологічними цілями варто додати оперативні завдання, пов'язані з покращенням якості довкілля міста.

5. Оцінка впливу Стратегії на довкілля

5.1. Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру

Основними антропогенними чинниками змін в місті є транспортне навантаження та недостатньо ефективна система поводження з твердими побутовими відходами, що призводить до забруднення довкілля.

Стратегічне бачення Стратегії розвитку міста орієнтоване на те, щоб зробити Івано-Франківськ містом, дружнім до довкілля. Тому одним зі стратегічних напрямів є напрям В «Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури», спрямований на покращення екологічної ситуації в місті. Включення в Стратегію цього напрямку дасть можливість в перспективі зменшити антропогенне навантаження на довкілля.

Значним антропогенним чинником залишається велика кількість накопичених відходів, а також утворення твердих побутових відходів. Оперативна ціль В.3.4 «Модернізація системи поводження з твердими побутовими відходами на території міста» має сприяти зменшенню ваги цього чинника.

Позитивним чинником змін антропогенного характеру має стати підвищення енергоефективності у сфері міської системи управління енергетичними ресурсами, передбачене стратегічною ціллю В.2 «Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії».

Стратегічний напрям розвитку А «Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу» спрямований на підтримку інвестицій та розвиток бізнесу, в тому числі «зеленого». При цьому операційна ціль А.4.1 передбачає впровадження екологічних стандартів діяльності, що є позитивним чинником змін. Разом з тим, залучення інвестицій до пріоритетних галузей економіки міста та розвиток туризму можуть призвести до зростання антропогенного навантаження на довкілля, якщо реалізація відповідних стратегічних цілей не враховуватиме екологічні вимоги.

Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток міста, є зміна клімату. Стратегія напряму не враховує цей чинник, але реалізація стратегічної цілі В.2 «Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії» має призвести до зменшення викидів вуглекислого газу в атмосферу.

На екологічну ситуацію може вплинути демографічний чинник. У місті поступово зростає чисельність населення, демографічна ситуація покращується. Разом з тим, важливою є стратегічна ціль D.1 «Інноваційна наука, якісна освіта», спрямована на розвиток людського капіталу, та оперативна ціль С.1.3 «Організація навчання з питань сталого розвитку, охорони довкілля, гендерної рівності», реалізація якої має призвести до зростання рівня екологічної культури жителів міста.

5.2. Ймовірний вплив Стратегії на складові довкілля

Оцінка ймовірного впливу Стратегії на складові довкілля була здійснена відповідно до контрольного переліку, наведеного в табл. 9.

Таблиця 9. Оцінка ймовірного впливу Стратегії на довкілля відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			•	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			•	+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			•	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			•	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			•	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			•	
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			•	+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			•	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			•	
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			•	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			•	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			•	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			•	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			•	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			•	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			•	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			•	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			•	
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			•	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			•	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•	
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			•	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			•	
31. Порухення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			•	+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			•	+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			•	+
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		•		
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			•	
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?		•		+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			•	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			•	
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	+
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			•	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	+
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			•	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			•	+
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			•	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			•	

На основі експертної оцінки, представленої в табл. 9, можна зробити такі висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на довкілля:

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Стратегії не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Можливе, навіть, покращення якості атмосферного повітря внаслідок впровадження сучасної комплексної транспортної системи міста, збільшення парку громадського електротранспорту та розвитку в місті велоінфраструктури.

Вплив на водні ресурси. Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії не має призвести до погіршення стану водних ресурсів. Разом з тим, Стратегія містить оперативну ціль В.3.2 «Реконструкція мереж водопостачання та водовідведення, міських очисних споруд», досягнення якої має призвести до покращення якості поверхневих вод внаслідок очищення стічних вод.

Відходи. Місто характеризується достатньо високим рівнем утворення і накопичення обсягів побутових відходів. Реалізація цілі В.3.4 «Модернізація системи поводження з твердими побутовими відходами на території міста» має сприяти зменшенню обсягів утворення твердих побутових відходів і зростанню обсягів переробки відходів.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Стратегії не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Зменшенню вітрової та водної ерозії ґрунтів має сприяти реалізація оперативного завдання В.1.1.5 «Озеленення міста». Уникненню будь-яких конфліктів щодо використання земельних ресурсів має сприяти реалізація цілі С.2.1. «Впровадження системи консультацій з громадськістю, залучення громадян до управління містом, контролю за діяльністю ОМС».

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. В Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість реалізація оперативної цілі В.1.1 «Розвиток зелених рекреаційних зон на території міста» має сприяти зростанню кількості та якості наявних рекреаційних можливостей та покращенню естетичних показників зон відпочинку біля водойм (озер).

Вплив на культурну спадщину. Реалізація Стратегії не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини. Разом з тим, реалізація стратегічної цілі D.3 «Різнопрофільне культурне середовище» має сприяти зростанню соціально-культурного потенціалу міста з урахуванням українських культурних традицій.

Вплив на населення та інфраструктуру. Стратегія не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення області. Більше того, реалізація стратегічної цілі D.2 «Доступна медицина» має сприяти покращенню здоров'я містян. До покращення транспортної системи має призвести реалізація стратегічної цілі В.5 «Розвиток транспортної інфраструктури міста».

Екологічне управління, моніторинг та інше. Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки, натомість передбачає модернізацію об'єктів комунальної інфраструктури, модернізацію системи

поводження з твердими побутовими відходами та підвищення енергоефективності управління міським господарством. Стратегія передбачає створення системи моніторингу та її реалізацію. Моніторинг базуватиметься на аналізі досягнення запланованих результатів з використанням визначених показників (індикаторів), серед яких є й екологічні індикатори.

Реалізація стратегічної цілі В.2 «Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії» має сприяти зменшенню споживання палива та енергії.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку міста Івано-Франківськ не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в місті.

6. Рекомендації SEO

Цей розділ сформовано на основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку міста Івано-Франківська до 2028 року, та після консультацій з розробниками Стратегії. Розділ відображає пропозиції Робочої групи до переліку цілей Стратегії, спрямовані на зменшення можливого впливу Стратегії на довкілля у майбутньому.

Пропозиції, які були запропоновані Робочою групою з SEO та розглянуті розробниками Стратегії, наведені в табл. 10. Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії було виявлено оперативні цілі, які потребують уточнення формулювань. Також запропоновано ряд оперативних завдань, реалізація яких може сприяти поліпшенню екологічної ситуації в місті.

Таблиця 10. Врахування пропозицій Робочої групи з SEO до цілей Стратегії розвитку міста Івано-Франківська до 2028 року

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
Стратегічний напрям А. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу		
Стратегічна ціль А.1. Розбудова бізнес інфраструктури		
А.1.2. Створення умов для роботи наукових технопарків	Формування бази даних наукових розробок з питань ресурсозбереження, енергоменеджменту, енергоефективності, відновлюваних джерел енергії, переробки відходів, озеленення та створення механізму комерціалізації наукових розробок	???
Стратегічна ціль А.2. Розвиток малого та середнього підприємництва		
	Додати оперативну ціль «Розвиток зеленого бізнесу»	Враховано. В Стратегічну ціль А.4 «Розвиток пріоритетних сфер економіки міста» додано оперативну ціль А.4.1. «Впровадження екологічних стандартів діяльності бізнесу, підтримка «зеленого» бізнесу»
Стратегічна ціль А.4. Розвиток пріоритетних сфер економіки міста		
А.4.1. Впровадження екологічних стандартів діяльності бізнесу, підтримка «зеленого» бізнесу	В усіх торговельних точках середмістя заборонити використання пакувальної тари з поліетилену чи поліпропілену Проведення тренінгів для представників малого і середнього бізнесу з питань «зеленого» бізнесу, енергоменеджменту, альтернативної енергетики та збалансованих моделей споживання і виробництва	Враховано (А.4.1.3) ???
Стратегічний напрям розвитку В. Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури		
Стратегічний напрям розвитку В. Розвиток міської інфраструктури	Замінити назву напрямку розвитку на «Розвиток енергоефективної та дружньої до довкілля міської інфраструктури»	Враховано
Стратегічна ціль В.1. Просторовий розвиток та привабливий зовнішній вигляд міста		
В.1.1. Розвиток зелених, рекреаційних зон на території міста	Додати до назви цілі слова «Збереження існуючих зелених насаджень»	Не враховано
В.1.2. Проведення та затвердження прозорого коригування	Розглянути питання можливості винесення діючих промислових об'єктів у приміську зону (до прикладу – Асфальтовий завод), а на їх території	???

містобудівної документації та формування правил забудови центральної частини міста	започаткувати екологічно нешкідливі виробництва	
Стратегічна ціль В.2. Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії		
В.2.1. Енергоаудит та моніторинг комунальних об'єктів в місті	Встановлення приладів обліку спожитих енергоресурсів в житловому секторі та бюджетних установах	Враховано частково (В.2.2.1.1 та В.2.2.1.2)
В.2.2. Впровадження комплексної програми з виконання енергозберігаючих технологій та альтернативних джерел енергетики	Здійснити комплексну оцінку вітрової, сонячної ситуації навколо міста з метою будівництва станцій альтернативної енергетики	Враховано (В.2.2.3)
	Відкрити у м. Івано-Франківську власне промислове виробництво сонячних батарей (солярів) як джерел альтернативної електроенергії	???
	Оснащення кожної багатопверхівки (від 5-ти і вище поверхів) власною системою забезпечення електроенергії і підігріву води від сонячної енергії	???
	Збудувати на Вовчинецьких горах поблизу міста вітрову і сонячну електростанцію для забезпечення потреб мікрорайонів Позитрон і Пасічна	???
	Термомодернізація закладів бюджетної сфери та житлових будинків	Враховано частково (В.2.2.1)
В.2.4. Розвиток мережі безкоштовних заправок (зарядок) для електроавтомобілів	Спорудити станції поповнення електроенергією електрокарів, створення мережі електрозаправок за маршрутами руху тролейбусів	Враховано (В.2.4.1 і В.2.4.2)
Стратегічна ціль В.3. Модернізація комунальної інфраструктури міста		
В.3.2. Реконструкція мереж водопостачання та водовідведення, міських очисних споруд	Реконструкція старих та будівництво нових каналізаційних колекторів	Враховано
	Розширення та реконструкція міських очисних споруд	Враховано
В.3.4. Модернізація системи поводження з твердими побутовими відходами на території міста	Забезпечення сортування (роздільного збирання) і переробки побутових відходів	Враховано (В.3.4.1 – В.3.4.4)
	Рекультивация на полігоні ТПВ заповнених робочих карт для складування ТПВ	Враховано (В.3.4.6)
Стратегічна ціль В.4. Розвиток інфраструктури дозвілля та відпочинку		
В.4.3. Створення у місті сучасних громадських просторів	Проведення реконструкції гідроспоруд міських озер і очищення води від водоростей	???
Стратегічна ціль В.5. Розвиток транспортної інфраструктури міста		
В.5.1. Впровадження сучасної комплексної транспортної системи міста	Заборонити в'їзд автотранспорту в центральну частину міста, яку обмежити вулицями: Незалежності до світлофора з перехрестям Івана Франка, Івана Франка до перехрестя з вул. Воїнів-інтернаціоналістів, від неї – до приміщення колишнього "Прикарпатлісу", від нього – до вул. Галицької, від неї до світлофора на перехресті вул. Мазепи і Незалежності	???
В.5.3. Будівництво моста через річку Бистриця Солотвинська та транспортної розв'язки в районі вул. Хіміків-Надрічна	Спорудити другий міст через річку Бистриця Солотвинська для розвантаження автомобілепотоків в районі Пасічної, зменшення забруднення повітря автотранспортом	Враховано
	Спорудження багаторівневих автомобільних розв'язок при в'їзді до Івано-Франківська з боку Калуша і Галича, при з'їзді з моста через річку Бистрицю Солотвинську на вул. Набережну об'їзну	Враховано

Стратегічний напрям розвитку С. Місто відкритої влади і сучасного управління		
Стратегічна ціль С.1. Відкрите та ефективне врядування		
С.1.1. Створення системи інформування громадськості	Впровадження системи інформування населення щодо екологічної ситуації в місті на веб-сайті міської ради, а також через теле- і радіопрограми, тематичні випуски та статті у газетах	???
С.1.3. Організація навчання з питань сталого розвитку, охорони довкілля, гендерної рівності	Організація навчання посадових осіб і керівників підприємств з питань сталого розвитку та охорони довкілля	Враховано (С.1.3.1)
Стратегічна ціль С.2. Активна громада		
С.2.2. Реалізація програм в рамках бюджету участі	Підтримка громадських ініціатив, в тому числі екологічних	???
Стратегічний напрям D «Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища»		
Стратегічна ціль D.1. Інноваційна наука, якісна освіта		
D.1.5. Налагодження співпраці навчальних закладів міста та МСП	Забезпечення викладання у школах дисциплін з питань охорони довкілля, енергозбереження та сталого розвитку	???
Стратегічна ціль D.2. Доступна медицина		
D.2.3. Створення нових сучасних підрозділів у медичних закладах, які відповідають потребам пацієнтів, застосування нових технологій діагностики та лікування	Прийняти та реалізувати «Програму адаптації та реабілітації населення до техногенних і мілітаристських навантажень»	???

Під час розроблення Стратегії була налагоджена тісна співпраця між Робочою групою з проведення Стратегічної екологічної оцінки та розробниками Стратегії, що дало можливість своєчасно передавати пропозиції, напрацьовані Робочою групою з СЕО, на розгляд розробників Стратегії та враховувати їх або аргументовано відхилити.

7. Організація моніторингу фактичного впливу Стратегії на довкілля

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Стратегії. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, від реалізації затвердженого плану або програми (ст. 12). Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану або програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що план або програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю і протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Для організації моніторингу у Стратегії пропонується створити Комітет з управління впровадженням. До складу Комітету мають входити представники органу місцевого самоврядування, громадськості і бізнесу (міський голова та його заступники, керівники управлінь і відділів міськвиконкому, приватні підприємці, представники об'єднань громадян).

Підсумки моніторингу підводяться один раз на півроку у вигляді піврічних звітів.

Фіксуються та аналізуються: а) ступінь виконання кожного завдання проектах; б) невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції; в) дані за індикаторами, що відображають результат реалізації проектів; г) оцінка потреб у фінансуванні; д) пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів та аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Стратегії індикаторів включає, зокрема, еколого-економічні індикатори:

- економія бюджетних коштів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища;
- кількість осіб, залучених до заходів з екологічної освіти.

Кількість екологічних індикаторів можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані (див. табл. 11).

Таблиця 11. Екологічні індикатори для моніторингу виконання Стратегії

№	Індикатор
Забруднення повітря	
1.	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел
2.	Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, діоксиди азоту та сірки) в атмосферне повітря
3.	Індекс забруднення атмосфери
Водні ресурси	
4.	Обсяги забору та використання свіжої води
5.	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
6.	Якість води у річках Бистриця Надвірнянська та Бистриця Солотвинська
Озеленення	
7.	Рівень озеленення території міста
Енергетика	
8.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності
9.	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
Відходи	
10.	Обсяги утворення ТПВ на території міста
11.	Обсяги утилізованих промислових відходів
12.	Обсяги накопичених відходів

8. Висновки

1. Стратегія розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року базується на принципі збалансованого розвитку, оскільки стратегічні напрями розвитку міста, визначені в Стратегії, охоплюють економічну, екологічну і соціальну складові розвитку.
2. Аналіз трендів стану довкілля в місті виявив тенденції зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скорочення забору і використання прісної води, скорочення обсягів утворення відходів і утилізації відходів. Разом з тим, загальний обсяг накопичених відходів I-IV класів небезпеки продовжує зростати, хоча в останні роки темпи зростання зменшилися. На території Івано-Франківської міської ради розташовано 8 територій та об'єктів природно-заповідного фонду
3. Стратегія в цілому спрямована на зменшення антропогенного впливу на довкілля. Цілі Стратегії узгоджуються з регіональними екологічними цілями, визначеними в «Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2028 року».
4. Основними антропогенними чинниками змін в місті є транспортне навантаження та недостатньо ефективна система поводження з твердими побутовими відходами, що призводить до забруднення довкілля.
5. Реалізація Стратегії розвитку міста Івано-Франківська не повинна призвести до появи нових негативних наслідків для довкілля, якщо під час її реалізації будуть належним чином враховані природоохоронні вимоги. Реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в місті.
6. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.
7. Моніторинг ефективності впровадження Стратегії за допомогою екологічних індикаторів є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме Стратегія, та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку міста. Необхідно передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними екологічними індикаторами та їх постійний аналіз для належного врахування екологічної складової в процесі прийняття рішень щодо планування розвитку у майбутньому.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації. Реалізація Стратегії за умови дотримання екологічних вимог має сприяти зменшенню антропогенного навантаження на довкілля. Поєднання зусиль, спрямованих на заохочення підприємництва, в тому числі «зеленого» бізнесу, із зусиллями, спрямованими на створення енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури, забезпечуватиме розвиток Івано-Франківська як міста високої якості життя.

9. Список використаних джерел

1. Довкілля Івано-Франківщини: Статистичний збірник. – Івано-Франківськ : Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2016. – 168 с.
2. Екологічний паспорт Івано-Франківській області за 2015 рік. – 2016. – 156 с.
3. Карамушка В. І. Екологічна збалансованість стратегічних ініціатив і проектів (інтегрування довільних аспектів у стратегічне планування та проекту діяльність): практичний посіб. / В. І. Карамушка. – К. : К.І.С., 2012. – 138 с.
4. Марушевський Г. Б. Стратегічна екологічна оцінка : методичний посіб. / Г. Б. Марушевський. – К. : Проект РЕОП, 2015. – 95 с.
5. Програма охорони навколишнього природного середовища міста Івано-Франківська на 2016-2020 роки.
6. Програма сталого енергетичного розвитку м. Івано-Франківська на період до 2020 р.
7. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b99
8. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області у 2015 році. – Івано-Франківськ : Івано-Франківська обласна державна адміністрація, Департамент екології та природних ресурсів, 2016. – 205 с.
9. Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.if.gov.ua/files/SP_IF_oblast_4.pdf
10. Хотулева М. В. Стратегическая экологическая оценка для развития регионального и муниципального планирования: пособие для практиков / [М. В. Хотулева, Е. В. Пивцакова, В. Н. Виниченко и др.]. – М.: Эколайн, 2006. – 61 с.

Додаток 1. Список учасників Робочої групи зі стратегічної екологічної оцінки

№	ПІБ	Посада
1.	Білик Богдан Іванович	Заступник міського голови
2.	Адаменко Ярослав Олегович	Професор, завідувач кафедри екології Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
3.	Архипова Людмила Миколаївна	Завідувач кафедри туризму Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
4.	Великочій Володимир Степанович	Декан факультету туризму ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
5.	Гірчак Ігор Ярославович	Консультант зі стратегічного планування проекту ПРОМІС
6.	Дмитрук Богдан Дмитрович	Заступник начальника управління економічного та інтеграційного розвитку виконкому міської ради
7.	Кімакович Віктор Євстахіївч	Директор департаменту освіти, науки та молодіжної політики
8.	Климчук Микола Миколайович	Докторант кафедри біології та екології ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
9.	Кобецька Надія Романівна	Завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
10.	Кромкач Надія Олексіївна	Начальник управління економічного та інтеграційного розвитку виконкому міської ради
11.	Кульба Петро Михайлович	Начальник відділу економіки природоохоронної діяльності, екологічного моніторингу, зав'язків з громадськістю та засобами масової інформації Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації
12.	Кураш Оксана	Головний спеціаліст відділу енергозбереження та екології управління економічного та інтеграційного розвитку
13.	Мандрик Олег Миколайович	Проректор з науково-педагогічної роботи Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
14.	Марушевський Геннадій Борисович	Консультант проекту ПРОМІС з питань охорони довкілля
15.	Миленька Мирослава Миронівна	Доцент кафедри біології та екології, заступник директора Інституту природничих наук, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
16.	Мороз Галина Василівна	Доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права навчально-наукового юридичного інституту, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
17.	Никорак Зіновій Львович	Начальник відділу енергозбереження та екології, Управління економічного та інтеграційного розвитку виконавчого комітету міської ради м. Івано-Франківськ
18.	Парпан Василь Іванович	Директор Українського науково-дослідного інституту гірського лісівництва імені П.С. Пастернака
19.	Приходько Микола Миколайович	Завідувач кафедри землевпорядкування та кадастру Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
20.	Федорів Віталій Васильович	Заступник директора департаменту охорони здоров'я обласної державної адміністрації – начальник управління ресурсного і правового забезпечення, моніторингу та супроводу державних програм